

Projekt provode Sisačko-moslavačka županija (Hrvatska) i Općina Rezekne (Latvija)
Projektu īsteno Sisakas - Moslavinas apgabals (Horvātija) un Rēzeknes novada pašvaldība (Latvija)
Project implemented by Sisak-Moslavina County (Croatia) and Rezekne Municipality (Latvia)

Lifelong
Learning
Programme

Iskra ✦ Dzirkstele ✦ Spark

Iskustva u prepoznavanju i razvoju nadarene djece i mladih
Pieredze apdāvināto bērnu un jauniešu atpazīšanā un attīstībā
Experience in the recognition and development of gifted children and youth

Ovaj projekt se financira uz podršku sredstava Europske komisije. Ovaj priručnik izrađen je u sklopu Projekta "Korak prema vrhu - ISKRA" financiranog sredstvima Programa za cjeloživotno učenje, Comenius regio partnerstva

Šis projekts ir ticis finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija ir sagatavota projekta "Dzirkstele – Solis uz virsotni" ietvaros, ko finansējusi Mūžizglītības programma, COMENIUS REGIO partnerība

This project has been funded with support from the European Commission. This publication has been produced within the Project "Step2Peak, Activate&Respond2Kids – SPARK" financed by Lifelong Learning Programme, Comenius Regio Partnership

Nakladnik: / Publisher: Sisačko-moslavačka županija / Sisak-Moslavina County

Za nakladnika: / For the publisher: Marina Lovrić Merzel, županica Sisačko-moslavačke županije /
Sisak-Moslavina County Prefect

Koordinatori izrade: / Preparation Coordinators:

Tatjana Puškarić

Kristina Štimac

U izradi sudjelovali: / In preparation participated:

- Sisačko-moslavačka županija (Hrvatska) / Sisak-Moslavina County (Croatia)

Osnovna škola Braća Ribar Sisak / Primary School Braća Ribar Sisak

Srednja škola Tina Ujevića Kutina / Secondary School Tin Ujević Kutina

Srednja škola Petrinja / Secondary School Petrinja

Glazbena škola u Novskoj / Music School Novska

Zaklada Iskra za nadarenu djecu Sisačko-moslavačke županije / Iskra Foundation for gifted
children of Sisak-Moslavina County

- Općina Rezekne (Latvija) / Rezekne Municipality (Latvia)

1. srednja škola Malta / Malta Secondary school No.1

Osnovna škola Veremi / Veremi Basic School

Rezekne visokoškolska ustanova (Sveučilište Rezekne) / Rezekne Higher Education Institution
(Rezekne University College)

Grafičko oblikovanje: / Graphic design: Krešimir Certić, Kutina

Tisak: / Print: Sitotisak Dolenčić, Topolovac

Sisak, svibanj 2013. / Sisak, May 2013

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 842523

CIP record is available in computer catalogue of Croatian National and University Library in
Zagreb entry number 842523

ISBN 978-953-99430-9-5

Iskra ✦ Dzirkstele ✦ Spark

Iskustva u prepoznavanju i razvoju nadarene djece i mladih

Pieredze apdāvināto bērnu un jauniešu atpazīšanā un attīstībā

Experience in the recognition and development of gifted children and youth

Sisačko-moslavačka županija je dio administrativno-teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske sa sjedištem u Sisku. Središnju Hrvatsku, kojoj pripada i prostor Sisačko-moslavačke županije određuje najveća gustoća industrijske proizvodnje čiju osovinu čini trokut Zagreb-Karlovac-Sisak na koji se nadovezuje nekoliko manjih industrijskih središta.

Sisačko-moslavačka županija treća je po veličini hrvatska županija s površinom 4,468 četvornih kilometara koja pokriva 7,89 posto teritorija Republike Hrvatske. Na temelju popisa stanovništva 2011. godine Županija u 6 gradova i 13 općina ima 179.087 stanovnika.

Županijska uprava i uprave gradova i općina imaju glavnu ulogu u upravljanju razvojem. Glavna tijela županijske uprave SMŽ-e su: Skupština - kao predstavničko tijelo, te župan, zamjenici župana, Stručna služba župana kao izvršno tijelo. Za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz samoupravnog djelokruga Županije ustrojeni su upravni odjeli (UO) i stručne službe. To su UO za zaštitu okoliša i prirode, UO za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo, UO za upravljanje pristupnim fondovima i poticajnim sredstvima, UO za proračun i financije, UO za prosvjetu, kulturu i šport, UO za zdravstvo, UO za socijalnu skrb, UO za obrt, malo i srednje poduzetništvo i turizam, Stručna služba za poslove Skupštine, župana i opće poslove i Samostalni odjel za reviziju. Kroz ova županijska tijela oblikuje se i provodi razvojna politika, u skladu s ovlastima utvrđenim zakonskim propisima o jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Na području Sisačko-moslavačke županije u sastavu osnovnoškolskog obrazovanja je 35 matičnih osmogodišnjih škola i 58 područnih škola s razrednim odjelima od 1 – 4 razreda. Na temelju materijalnih uvjeta i veličine gradskih područja osnivači osnovnih škola na svom području su gradovi Kutina i Sisak (14 škola). Osnivačka prava na Županiju prenijeta su za 21 osnovnu školu i njima pripadajuće područne škole. Osnovne škole polazi 13.235 učenika u 715 razrednih odjela. Nastavak školovanja odvija se u 13 srednjih i dvije glazbene škole, koje pohađa 5.633 učenika raspoređenih u 245 razrednih odjela. U cilju poticanja učenika na što bolji rad, kroz školsku godinu provode se natjecanja učenika za četrnaest (14) predmeta iz redovne nastave, te natjecanja iz pet područja vannastavnih aktivnosti. Posebna natjecanja organiziraju se za učenike strukovnih srednjih škola prema obrazovnim programima. Sportska natjecanja obiman su program s velikim brojem sudionika u 11 sportskih disciplina. Na kraju svake godine Županica priređuje novogodišnji prijem za učenike i njihove mentore, koji su u toj školskoj godini na državnom natjecanju osvojili prvo ili drugo mjesto, što daje poseban značaj prema nadarenim i uspješnim učenicima. Da bi olakšali školovanje i učenike poticali na bolji rad, Županija

dodjeljuje ueničke stipendije (50 u školskoj godini) i sufinancira troškove boravka u ueničkim domovima za stotinu učenika svake školske godine.

Od 2006. godine SMŽ je članica Skupštine europskih regija (Assembly of European Regions). Ta zajednica ima važnu ulogu u promoviranju političkih, ekonomskih i kulturnih interesa europskih regija, te pomaže u formiranju multilateralnog i bilateralnog partnerstva između europskih regija sa zajedničkim interesima. Od 2007. godine SMŽ je članica Instituta Regija Europe, nadregionalne i politički neovisne organizacije za jačanje političke i ekonomske pozicije europskih regija poticanjem njihove umreženosti i raznih oblika suradnje.

Od 2009. godine SMŽ aktivno sudjeluje i u Programu razmjene mladih Skupštine europskih regija (SER) – Eurodyssee. Eurodyssee je međuregionalni program razmjene mladih među regijama članicama Skupštine europskih regija, a omogućava mladima u dobi od 18 do 30 godina stjecanje profesionalnog iskustva i usavršavanje stranog jezika. Od 2007. godine SMŽ je članica Ureda hrvatskih regija u Bruxellesu, te redovito upućuje praktikante s cijelog svog područja na stažiranje u Bruxelles.

Intenzivna međunarodna, bilateralna i prekogranična suradnja utjecala je i na povećanje kandidiranih i provedenih projekata, financiranih sredstvima EU programa. Sisačko-moslavačka županija pripremila je i provela niz projekata koji se odnose na vodoopskrbu, razminiranje, razvoj ljudskih potencijala, zaštitu prirode, razvoj turizma, razvoj infrastrukture, poljoprivrede, korištenje obnovljivih izvora energije.

S ciljem osnaživanja temeljnih politika Sisačko-moslavačke županije pripremljen je **projekt “ISKRA/SPARK – Korak prema vrhu”** financiran sredstvima Programa za cjeloživotno učenje, Comenius regio partnerstva. Projekt SPARK zajednički je projekt Sisačko-moslavačke županije i regije Rezekne iz Latvije, te njihovih partnera osnovnih i srednjih škola i lokalnih institucija koji su uvidjeli važnost prepoznavanja nadarenosti kod djece, te razvoja rada s nadarenom djecom. Glavni cilj projekta je poboljšati kvalitetu i učinkovitost obrazovnog sustava, osnažiti kreativnost i inovacije, potaknuti mobilnost, te promovirati koncept cjeloživotnog učenja.

Kontakt podaci

Sisačko-moslavačka županija
S. i A. Radića 36, 44000 Sisak
www.smz.hr
tel: +385 44 550 111
fax: +385 44 544 601
e-mail: spark@smz.hr

Naziv partnera

Zaklada ISKRA za nadarenu djecu Sisačko-moslavačke županije

Naziv aktivnosti

Prepoznavanje i praćenje nadarene djece i mladih

Opis ciljeva s prikazom glavnih aktivnosti i metodologije

Uvesti objektivni sustav prepoznavanja nadarene djece i mladih

S obzirom da ne postoji funkcionalan sustav prepoznavanja i praćenja nadarene djece i mladih želimo kroz nacionalnu i međunarodnu razmjenu iskustava prepoznavanja talenata steći nova iskustva i postaviti određene standarde koji bi pomogli učiteljima da u našim školama, ali i izvan školskog sustava, takvoj djeci i mladima daju bolju potporu.

Dati prostor i značaj nadarenoj djeci i mladima

Želimo uključiti nadarene djecu i mlade na sudjelovanje u aktivnostima koje imaju društveni značaj i time im dati posebnu pažnju i položaj. Time djeca i mladi stječu određeno samopouzdanje, kao i osjećaj uključenosti čime se daje značajan doprinos razvoj samopoštovanja i osjećaja pripadnosti zajednici i naravno želja doprinosa toj zajednici.

Pomoći nadarenoj djeci i mladima kroz materijalnu i stručnu podršku

Želimo stvoriti sustav u kojem će se pozitivna konkurentnost i natjecanje imati priliku razviti u smjeru novčane potpore onima koji pokazuju najbolje rezultate kao poticaj za daljnji napredak. Cilj su nam mehanizmi materijalne i stručne potpore s objektivnim kriterijima.

Postignuti rezultati

Uspostavljen je dijelom sustav materijalne i stručne podrške nadarenima

Do neke mjere sustav smo razvili stvaranjem mehanizma kojim se objektivnim kriterijima uspjeha kroz službeni sustav školskih natjecanja izdvajaju oni koji dobivaju novčanu/materijalnu potporu.

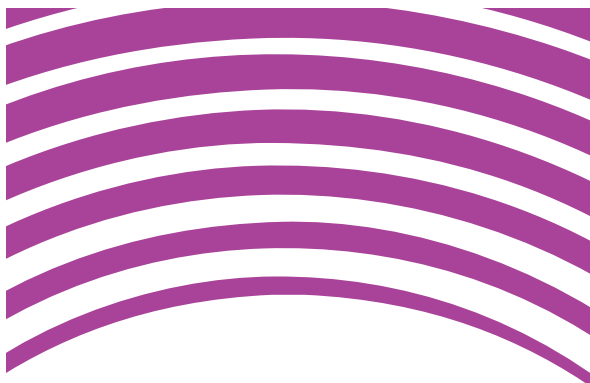
Preostaje nam pokrenuti objektivne kriterije u sklopu mjere poticanja posebnih projekata koji će se baviti vannastavnim i vanškolskim aktivnostima a usmjerene su na razvoj nadarenosti. Taj sustav prvenstveno, bar s naše strane, ovisi prvenstveno o financijskim mogućnostima Zaklade.

Kroz međunarodnu razmjenu došlo je do razmjene iskustava oko načina prepoznavanja i rada s nadarenom djecom i mladima

Kroz projekt "SPARK/ISKRA – korak prema vrhu" s latvijskim partnerima su uspostavljeni kanali komunikacije i razmjene znanja i iskustava između profesora i pedagoga u osnovnim i srednjim školama

Nadarena djeca i mladi uključeni su već tri godine u aktivnosti od društvenog značaja na razini Sisačko-moslavačke županije

Osim što su pozivani na svečanosti u organizaciji SMŽ, djeca i mladi imaju priliku pokazati svoje nadarenosti kroz izvedbe programa uz obaveznu pohvalu i spomen primanja potpore od strane Zaklade Iskra

Zaklada Iskra za nadarenu djecu Sisačko-moslavačke županije

S. i A. Radića 36 / Sisak 44000

tel +385 44 550 202

fax +385 44 524 158

Kontakt podaci

Zaklada ISKRA za nadarenu djecu
Sisačko-moslavačke županije
Stjepana i Antuna Radića 36; 44000 Sisak
tel: +385 44 550 202
e-mail: info@zaklada-iskra.com
www.zaklada-iskra.com

Naziv partnera/škole

Osnovna škola Braća Ribar Sisak

Naziv aktivnosti

Prepoznavanje različitosti i poticanje intelektualnog i kreativnog razvoja učenika

Opis ciljeva s prikazom glavnih aktivnosti i metodologije**Odgojni ciljevi:**

- Kod učenika osvijestiti postojanje mnogobrojnih različitosti među ljudima (uključujući različitosti u intelektualnom funkcioniranju) te vrijednosti i bogatstvo tih različitosti
- Kroz kreativan rad uočiti različite mogućnosti rješavanja problemskih situacija te spoznati važnosti tolerancije na drugačije mišljenje i postupanje
- Proširivanje znanja o narodima Europske unije i upoznavanje njihove kulturne baštine
- Razvijanje tolerancije i poštovanja prema različitim kulturama i tradicijama
- Njegovanje socijalnih vještina potrebnih za timski rad

Obrazovni ciljevi:

- Vježbanje aktivnosti slušanja, pisanja, diskusije
- Upoznavanje s formom bajke (standardizirani početak i završetak)
- Upoznavanje s formom igrokaza (dijalog)
- Upoznavanje s formom rap pjesme (rime, ritam, broj slogova u stihu /14 – početnici do maksimalno 22 – profesionalci, pamtljiv pripjev...)
- Uočiti, izraziti, vrednovati i spoznati simetriju i asimetriju plošnih oblika u kompoziciji likovnog izričaja

Radionica „Prepoznavanje različitosti i poticanje intelektualnog i kreativnog razvoja učenika“ u ukupnom trajanju od 90 minuta se sastojala od dva dijela.

U prvom dijelu učenicima se kroz radioničke aktivnosti željelo približiti postojanje mnogobrojnih različitosti među ljudima te vrijednosti i bogatstvo tih različitosti. Učenici su se u parovima međusobno predstavljali jedni drugima na način da su kroz predstavljanje trebali istaknuti po čemu su posebni, u čemu su jako dobri, što bi istaknuli kao svoje „jake strane“, te u čemu bi željeli biti bolji, koje su im „slabe strane“. Nakon petominutnog međusobnog slušanja, učenici predstavljaju svoj par svim ostalim učenicima ističući njegove prednosti i one strane koje bi želio unaprijediti, pazeći na izražavanje i izbjegavajući formulacije „...loš je u...“ i „...nije dobar u ...“. Nakon diskusije o zapažanjima o tome u čemu smo sve različiti učenici su se podijelili u pet skupina od po četiri učenika. Svaka skupina je dobila list papira na kojem je pisalo „Da sam ja...“. Četiri skupine su dobile zadanu ulogu, a peta skupina je trebala sama izmisliti ulogu u koju se trebala postaviti. Zadane uloge su bile:

1. „Da sam ja ravnatelj škole“
2. „Da sam ja predsjednik države“
3. „Da sam ja gradonačelnik“
4. „Da sam ja ministar obrazovanja“

Nakon rada u skupini i planiranja hipotetskih situacija svaka skupina je izradila plakat prema vlastitom izboru – crtež, opis, upute... vizualno dočaravši zaključke svoje skupine. Nakon završetka aktivnosti svaka skupina se predstavlja ostalim učenicima.

U drugom dijelu radionice učenici su se posvetili konkretnom kreativnom radu; na temelju narodne latvijske bajke „Spriditis” učenici su podijeljeni u dvije skupine pripremili dramatizaciju bajke i rap pjesmu o Spriditistu na engleskom jeziku, a potom su kroz likovni izričaj predstavili likove iz navedene bajke.

Voditeljice radionica su bile učiteljice engleskog jezika Ivančica Puškarić i Danijela Medaković, učiteljica likovne kulture Jasminka Vidović Buinac, školska psihologinja Mira Petek Trajanov i školska pedagoginja Gabrijela Kramarić Eid.

Postignuti rezultati

Svi planirani ciljevi, i odgojni i obrazovni, su realizirani.

Iskustva učenika i/ili nastavnika

Učenici su na kraju zajedničkog druženja istaknuli kako im je vrijeme provedeno u kreativnom radioničkom radu pomoglo spoznati prednosti ali i nedostatke vlastite darovitosti. Osvijestili su važnost življenja u različitosti kao i prednosti i bogatstvo mnogobrojnih različitosti među ljudima općenito. Učenici su bili izrazito zadovoljni svim održanim radionicama, no osobito se istaknulo zadovoljstvo dijelom radionice u kojem se održavao slobodan razgovor o njihovim stavovima i mišljenjima na temu različitosti, što nam ukazuje na dječju potrebu da ih se čuje i uvaži njihovo mišljenje. Voditeljice radionica su izrazito zadovoljne suradnjom s učenicima i njihovom kreativnošću i pokazanim interesom. Svi su izrazili želju za više ovakvih i sličnih događanja.

Kontakt podaci

OŠ Braća Ribar
Zagrebačka ulica 8a, 44000 Sisak
tel: +385 44 570 208
fax: +385 44 571 971
e-mail: os-sisak-004@skole.htnet.hr
www.os-braca-ribar-sk.skole.hr

Naziv partnera/škole

Srednja škola Tina Ujevića Kutina

Naziv aktivnosti

Radionice koju smo realizirali s učenicima motiviranim za dodatno učenje i stjecanje novih spoznaja i vještina bio je Višestruke inteligencije – što stvarno možemo.

Opis ciljeva s prikazom glavnih aktivnosti i metodologije

Cilj aktivnosti radionice bio je taj da se kroz raznolike zadatke učenici upoznaju s teorijom višestrukih inteligencija, tj. da razumiju da svi imamo određenu razinu razvijenosti svih sedam vrsta inteligencije, da su one međusobno povezane i njihova međusobna kombinacija čini čovjekovu osobnost, te da većina ljudi može razviti svaku inteligenciju do određene razine kompetentnosti.

Zatim, su trebali pokušati osvijestiti i procijeniti koja je inteligencija kod njih dominantna, tj. (koja je njihova jaka strana). Učenici su trebali razviti interes i potrebu za daljnjim razvijanjem i usavršavanjem svoje jake strane (inteligencije) i učinkovito korištenje u učenju i svakodnevnom životu, te da razvijaju i ostale vrste inteligencija, odnosno da steknu naviku i potrebu cjeloživotnog učenja.

I naposljetku, praktično, da znaju prepoznati situacije, aktivnosti i zadatke s obzirom na korištenje različitih vrsta inteligencija, te da svi učimo na različite načine, različitom brzinom i zbog različitih razloga.

Aktivnost radionica se sastojala od dva dijela (dvije radionice) i sadržavala je više raznolikih aktivnosti i zadataka. Svaki dio trajao je dva školska sata.

U prvoj radionici učenici su putem prezentacije i izlaganja upoznati sa Gardnerovim modelom višestrukih inteligencija – vrstama, dokazima, stilovima i implikacijama na učenje.

Zatim su putem upitnika trebali napraviti samoprocjenu koja se odnosi na osobnu razvijenost pojedinih vrsta inteligencije. Upitnik se sastojao od tvrdnji koje su se odnosile na pojedinu vrstu inteligencije te su učenici trebali ocijeniti brojkom u kojoj mjeri ta tvrdnja vrijedi za njih. Po završetku dobili su brožčani rezultat koji okvirno pokazuje u kojoj mjeri imaju razvijenu određenu vrstu inteligencije. Oni učenici koji su to željeli komentirali su dobivene rezultate.

Potom su slijedile aktivnosti u kojima su učenici samostalno rješavali lingvističke, matematičko – logičke, te vizualne i tjelesno-kinestetičke zadatke. Tijekom tih aktivnosti (zadataka) učenici su trebali potvrditi ili odbaciti osobnu okvirnu samoprocjenu različitih inteligencija koju su dobili upitnikom.

Rad se odvijao uz upute i vođenje nastavnika, učenici su bili vrlo zainteresirani i aktivni. Radom na ovim zadacima učenici su mogli potvrditi je li im najrazvijenija ona vrsta inteligencije kako su to pokazali rezultati upitnika. Ujedno su učenici osvijestili u kojim sve zadacima i situacijama koriste određene inteligencije, te su se ostvarivali svi ranije navedeni ciljevi.

U drugoj radionici pred učenicima je bio opušteniji i kreativniji zadatak tijekom kojeg su radom u skupinama (formiranim prema dominantnom tipu inteligencije) trebali vizualno kreirati plakat o Zdravoj hrani, izračunati nutricionistički najvrijedniji zdravi školski obrok i napisati pjesmu o Zdravoj hrani. Kao rezultat rada učenika u skupinama nastao je zajednički plakat o zdravoj hrani.

Prvu ovakvu radionicu organizirali smo u našoj školi 27.09.2012. U nju je bilo uključeno 20 učenika, po jedan motiviran i kreativan učenik iz svakog razrednog odjela. Do sada, smo prvu radionicu proveli u gotovo svim završnim razredima naše škole.

Postignuti rezultati

Realizacijom zadatka i aktivnosti ostvareni su planirani ciljevi radionice, razvijanje samosvijesti, osvješćivanje vlastitih sposobnosti, znanja i vještina kroz koncept višestrukih inteligencija i korištenje dobivenih spoznaja za vlastito razvijanje i usavršavanje.

Učenici su spoznali što stvarno mogu, te na koji način i kroz koje aktivnosti mogu razvijati određene vrste inteligencije, ujedno su potaknuti na korištenje svojih prednosti i sposobnosti u rješavanju novih problema i snalaženju u novim situacijama, te tako razvijaju samopouzdanje i kreativnost, te potrebu i naviku cjeloživotnog učenja.

Iskustva učenika i nastavnika

Dojam nastavnika uključenih u provedbu ovih radionica bio je taj da su učenici bili vrlo zainteresirani za gotovo sve aktivnosti i zadatke u kojima su sudjelovali, te da im je većina njih bila zanimljiva i poučna. Stoga smo se odlučili da radionicu o višestrukim inteligencijama do kraja ovog polugodišta provedemo u svim završnim razrednim odjelima škole, što smo većim dijelom već i učinili, te da organiziramo novu s aktivnostima koje bi na sličan način poticale učenike na aktivno i kreativno učenje, istraživanje, svijest o samom sebi, svojim interesima i sposobnostima.

Mišljenje i dojmove učenika dobili smo anonimnim upitnikom. Rezultati tih upitnika bili su više nego pozitivni jer su nam učenici odgovorili da su naučili nešto novo, zabavili se, te što je najvažnije da bi voljeli da se organiziraju nove radionice koje ih potiču na osobni razvoj i učenje na zanimljiv i kreativan način.

Kontakt podaci

Srednja škola Tina Ujevića Kutina
Mate Lovraka 3, 44320 Kutina
tel: +385 44 683 077
fax: +385 44 683 080
e-mail: ss-kutina-501@skole.t-com.hr
web: www.ss-tujevica-kt.skole.hr

Naziv partnera / škole

Srednja škola Petrinja

Naziv aktivnosti

Provedene su dvije radionice za poticanje intelektualnog i kreativnog razvoja učenika; „ Sva blaga naše škole „ i „ Naš kutak za slobodni trenutak“

Opis ciljeva s prikazom glavnih aktivnosti i metodologije

Ciljevi:

učenici će kreirati promidžbeni materijal za predstavljanje škole
učenici će predstaviti sve programe naše škole prema vlastitom doživljaju i idejama
učenici će spoznati vrijednost različitosti unutar pojedinih programa
učenici će kreirati prostor za slobodno vrijeme u školskom dvorištu
učenici će kreirati i izraditi pojedine dijelove inventara od otpadnog materijala
učenici će spoznati vrijednost različitosti ideja i razviti otvorenost za drugačije ideje

Aktivnost se sastojala od dvije radionice. Svaka radionica trajala je dva školska sata. Učenici su slučajnim odabirom podijeljeni u pet grupa po četiri člana. Na početku prve radionice učenici su se upoznavali uočavajući sličnosti i razlike unutar grupe. Nakon što su prezentirali svoja zapažanja, individualno su rješavali zadanu mozgalicu (kako spojiti 16 točaka sa šest ravnih crta). Ovim zadatkom voditeljice su pokušale učenicima ukazati da je ponekad potrebno izaći izvan okvira kako bi se neki problem riješio.

Potom je uslijedila aktivnost osmišljavanja i izrade crteža, simbola, grafita, stiha, teksta,... koji će predstavljati školu u cjelini (sa svim pripadajućim programima). Svaka grupa dobila je potrebne materijale – opis zanimanja i fotografije. Ideje su mogli razrađivati na papiru ili kao power-point prezentaciju. Po završetku aktivnosti predstavnik svake grupe prezentirao je grupni uradak, nakon čega je uslijedilo samovrednovanje.

Nakon kratke pauze uslijedila je druga radionica. Na samom početku psihologinja je provela vježbu opuštanja. Učenici su i dalje ostali podijeljeni u grupe. Svaka grupa dobila je tlocrt školskog dvorišta na kojem je označen prostor namijenjen slobodnom vremenu učenika kojeg treba osmisliti (istovremeno su im se prezentirale fotografije tog prostora). Nakon brain-storminga grupe su prikazale svoje ideje na tlocrtu.

Potom je, od otpadnog materijala (plastične boce), uslijedila izrada inventara namijenjenog tom prostoru. Istovremeno im je prikazana prezentacija o štetnosti plastičnih boca za okoliš. Po završetku aktivnosti svaka grupa prezentirala je svoj uradak.

Voditeljice radionica bile su profesorice Jasmina Cvetnić i Šeherzada Talić i stručne suradnice Vesna Boltužić i Ivana Vuić.

Postignuti rezultati

Radionica je urodila vrlo kvalitetnim i kreativnim promidžbenim materijalima za predstavljanje škole. Na zanimljiv i svakoj grupi svojstven način predstavljeni su pojedini programi naše škole. Učenici su spoznali vrijednost različitosti unutar pojedinih programa i međusobno su se bolje upoznali (iz različitih su razreda).

I druga radionica urodila je vrlo zanimljivim i raznovrsnim idejama za kreiranje prostora za slobodno vrijeme u školskom dvorištu. Svaka je grupa izradila od plastičnih boca vrlo zanimljive i originalne dijelove inventara namijenjene tom prostoru. Učenici su spoznali važnost zbrinjavanja otpadnih materijala i stvaranja novih vrijednosti.

U obje radionice učenici su spoznali vrijednost timskog rada.

Iskustva učenika i/ili nastavnika

I učenicima i nastavnicima se jako svidio ovakav način rada. Učenici su pohvalili i organizaciju radionica i zanimljivost sadržaja. Jako im se svidio praktični dio. Smatraju da bi se ovakve radionice trebale češće održavati.

Izrazili su nadu da će neke od njihovih ideja zaživjeti.

Voditeljice radionica izrazito su zadovoljne suradnjom i aktivnošću učenika.

Kontakt podaci

Srednja škola Petrinja
Gundulićeva 3, 44250 Petrinja
tel./fax: 044/812-141
e-mail: ss-petrinja-501@skole.htnet.hr
www.ss-petrinja.skole.hr

Naziv partnera/škole
Glazbena škola u Novskoj

Naziv aktivnosti

Prigodni koncert učenika Glazbene škole u Novskoj povodom posjete predstavni-
ka regije Rezekne (Latvija)

Opis ciljeva s prikazom glavnih aktivnosti i metodologije

Priprema programa za koncert povodom posjete gostiju iz Latvije započela je tijekom nastavne godine. Odabir nadarenih učenika koji će predstaviti Školu izboren je na audiciji koji smo organizirali za ovu prigodu s namjerom zastupljenosti svih profila i programa rada ustanove. Na programu imali smo prigodu poslušati zanimljive i pomno odabrane točke profiliranih i nadarenih učenika koji su se do sada iskazali na regionalnim i državnim natjecanjima. Posebnost ovoga programa je uspješan nastup Velikog zbora s prigodnim programom, a s namjerom podizanja razine i kvalitete samoga koncerta. Atmosfera koncerta i umijeće koncertiranja učenika bilo je na zavidnoj razini i na oduševljenje gostiju priveli smo kraju ovaj zanimljivi i zajednički projekt.

Postignuti rezultati

Učenici su iskazali zadovoljstvo i izrazili radost sudjelovanja u glazbenoj aktivnosti i stvaralaštvu. Razvili su glazbene produktivne i reproduktivne sposobnosti. Razlikovali su vrijednosti za umjetničko lijepo i vrijedno glazbeno izražavanje. Izrazili su pripadnost, zajedništvo, suživot i snošljivost glazbenim aktivnostima, istovremeno, poticali i razvijali kulturu rada u skladu s civilizacijskim vrijednostima, ciljevima nacionalnog okvirnog kurikuluma i nastavnog plana i programa.

Iskustva učenika i/ili nastavnika

Učenici su njegovali i stvarali još kvalitetniji međuljudski odnos s nastavnicima. Istovremeno su poticali stvaranje partnerstva s kulturama iz drugih zemalja - povezivanjem i razmjenom iskustva. Promovirali su vrijednosti nacionalne i zavičajne kulture kroz programski orijentirane izvannastavne aktivnosti i kulturnu javnu djelatnost.

Kontakt podaci

Glazbena škola u Novskoj
Trg dr. Franje Tuđmana 3
44330 Novska
tel./fax.: +385 44 601 299
e-mail: glazbena-skola-novska@sk.t-com.hr
www.glazbena-novska.hr

Općina Rezekne / LV

 Općina Rezekne nalazi se u istočnom dijelu Latvije pod nazivom Latgale. Smještena je blizu istočne granice Latvije koja je također granica Europske unije. Dana 1. srpnja 2012. u općini je živjelo 31 053 ljudi. Područje općine obuhvaća površinu od otprilike 2524 km². Kroz nju prolaze međunarodne autoceste Riga-Moskva, St. Petersburg-Varšava i međunarodne željezničke pruge.

Općina Rezekne sastoji se od 25 ruralnih područja slikovite prirode i gostoljubivih stanovnika. Ovdje se nudi mogućnost odmora uz jezera, istraživanja mjesne povijesti i kulture, kušanja mjesne kulinarske baštine, slušanja latgalijskog jezika i uživanja u latgalijskoj gostoljubivosti. Ljudi su ponosni na netaknute kulturne vrijednosti, kao što su amaterske glazbene i kazališne skupine, i na popularne majstore umjetnosti i obrta koji se bave drvorezom, tkanjem, izradom nakita i kožnih predmeta, obradom metala, lončarstvom, itd.

Talenti se razvijaju u 109 amaterskih umjetničkih skupina koje uključuju:

- 5 zborova
- 13 plesnih skupina
- 1 ansambl limene glazbe
- 2 ruralne glazbene skupine
- 19 vokalnih ansambala
- 16 amaterskih kazališnih skupina.

U Općini Rezekne ima 2387 učenika od 1. do 12. razreda (podaci od 1. rujna 2012.). Nudi im se mogućnost obrazovanja u:

- 41 obrazovnoj ustanovi koje pružaju mogućnost predškolskog, sveobuhvatnog, posebnog, stručnog, strukovnog i izvanškolskog obrazovanja,
- 7 srednjih škola, 8 osnovnih škola, 3 internata i 2 strukovne obrazovne ustanove.

Talenti učenika ne razvijaju se samo u školi (formalno obrazovanje), već i tijekom aktivnosti nakon škole (neformalno obrazovanje). Neformalno obrazovanje financiraju:

1. država,
2. općina,
3. roditelji,
4. kao i drugi izvori (sponzori, dobrovoljci, projekti, itd.).

Godine 2012./2013. država je financirala sljedeće programe:

- kulturno obrazovanje (67%)
 - ples (folklorni ples, moderni ples, linijski ples)

glazba (zborovi, vokalni ansambli, pop skupine, instrumentalni ansambli, folklorne skupine, gitaristi)
kazalište (theatresports, drama)
umjetnost (likovna i primijenjena)
sportsko obrazovanje (18%),
ekološko obrazovanje (5%),
razvoj tehničke inovativnosti (5%),
drugi programi (5%) (npr. izviđači, školske novine, itd.).

Kontakt podaci

Atbrivošanas aleja 95
Rēzekne, LV 4601
Tel: +371 646 22238
Faks: +371 646 25935
e-mail: info@rdc.lv
www.rezeknesnovads.lv

Naziv partnera/škole

1. srednja škola Malta

Naziv aktivnosti

Postavljanje igrokaza: Z.Ezeriņa „Putovanje“.

Cilj, glavne aktivnosti i opis metodologije**Cilj:**

Prilikom postavljanja igrokaza, upotrijebiti dramske vježbe uvježbane tijekom satova dramskog kluba učenika 1. do 4. razreda i na taj način razviti kreativnost i suradnju u skupini.

Osnovne aktivnosti:

1. zagrijavanje / uvodni sat (plastičnost tijela, opuštanje, izražavanje osjećaja)
2. vježbanje komunikacije s partnerom (geste, „slike“, „ogledala“)
3. vježbanje govora (vježbanje izgovora, podešavanje glasnoće govora, itd.)
4. raspodjela uloga, pamćenje tekstova i unapređenje glumačkih vještina
5. kazališna izvedba.

Opis metodologije:

Dobra izvedba zahtijeva puno rada na razvoju glumačkih vještina mladog glumca. Dramska metoda je koristan alat u tom procesu.

Tijekom uvodnih satova pažnja se prvo posvećuje plastičnosti i fleksibilnosti tijela. Na primjer, učenici se slobodno kreću cijelom prostorijom; potom se prostor za kretanje polako smanjuje - prvo upola, potom za dvije trećine; i, konačno, učenici se ponovno mogu slobodno kretati po cijeloj prostoriji. Uvjet: djeca se ne smiju međusobno dodirivati tijekom kretanja. Da bi naučili izražavati osjećaje, u pozadini može svirati glazba. Drugi važan zadatak je opuštanje i izražavanje svojih emocija, a to se izvodi pomoću pantomime.

Prije početka izvedbe važno je uvježbati komunikacijske vještine s partnerima i razviti osjećaj prostora i suradnje. Dramska vježba pod nazivom „slika“ prikladna je za ovu namjenu: mali glumci podijeljeni su u skupine; svaka skupina dogovara što će izvesti; učenici se slobodno kreću dok u pozadini svira glazba; kad glazba stane, članovi skupine stvaraju „sliku“. Druga skupina promatra sliku i pokušava joj dati naziv, navodeći razlog za odabrani naziv, što svaki član skupine radi, itd. Zatim skupine zamjenjuju uloge. Vježba „ogledalo“ razvija ne samo plastičnost tijela, već i kreativnost i maštu: mali glumci rade u parovima, jedan od njih djeluje kao „ogledalo“, dok drugi pokazuje neke pokrete. „Ogledalo“ mora precizno ponavljati pokrete i izvoditi ih u ispravnom ritmu i ispravnom brzinom.

Radi uspješnog pamćenja teksta, potrebno je naučiti podesiti glasnoću glasa. Ovdje također mogu biti korisne dramske vježbe: članovi dramske skupine stoje u krugu; učitelj izgovara rečenicu; mali glumci ponavljaju različitom glasnoćom prateći ruku učitelja koja im pokazuje trebaju li govoriti glasnije ili tiše. Ispravan izgovor vježba se naglaskom na slogove u rečenici dok učitelj daje ritam. Djeca moraju pokušati govoriti jasno i elokventno, prateći pritom ritam. Tijekom izvedbe

glumci su u stalnom pokretu, dakle, učenici moraju naučiti govoriti jasno i elokventno dok se kreću uokolo. Radi savladavanja te vještine spomenuta se vježba nadopunjuje: sudionik svaku izgovorenu riječ prati pokretom.

Nakon poboljšanja glumačkih sposobnosti učenika uz pomoć dramskih vježbi, može početi podjela uloga, pamćenje teksta i uprizorenje igrokaza. Ta aktivnost traje najduže i zahtijeva puno rada i strpljenja.

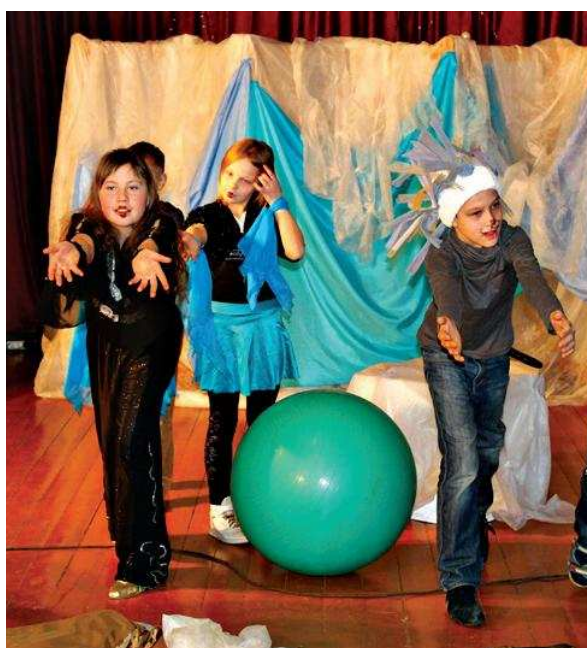
Postignuti rezultati

Aktivnosti provedene tijekom uprizorenja igrokaza (Z.Ezerina: „Putovanje“) pomogle su izgraditi osjećaj za suradnju, maštu, samosvijest, geste, pantomimu, izražavanje osjećaja, kao i unaprijediti jezične vještine. Izvedba je bila slikovita, slobodna i prirodna. Učenici su usvojili pozitivne osjećaje, uživali u glumi i zajedništvu skupine, i dokazali svoje sposobnosti i talent sebi, članovima škole i svojim roditeljima.

Iskustva učenika / učitelja

Učenici su poboljšali plastičnost svojih tijela i obogatili svoj emotivni svijet: naučili su osjećati svoje partnere, shvatiti njihove geste i izraze lica, izraziti osjećaje govorom tijela i uživati u zajedničkoj izvedbi. Razvijajući glumački talent i podižući samopouzdanje, postali su otvoreniji, slobodniji i kreativniji u svakodnevnom životu, izvan satova dramske skupine. Usvojene vještine korisne su i tijekom nastavnih sati - na primjer, tijekom predstavljanja uradaka.

Učitelj je poboljšao kakvoću svojeg kontakta s učenicima. Lakše je uprizoriti igrokaz jer dramske vježbe čine učenike otvorenijima i omogućavaju im bolju kontrolu nad vlastitim osjećajima i tijelom. Učitelj dobiva mogućnost učinkovitije suradnje s djecom u daljnjem tijeku komunikacije i učenja jer su članovi dramske skupine naučili izražavati svoje osjećaje i mogu slobodno koristiti svoju maštu. Dječja revnost utjecala je na uvrštenje više aktivnosti povezanih s dramskom umjetnošću u proces obrazovanja.

Kontakt

Maltas 1.vidusskola
Skolas iela 5, Malta, Maltas pag.,
Rēzeknes novads,
Latvija, LV 4630
Tel: +37164631440
email: malta1@saskarsme.lv
www.vsk1.malta.lv

Naziv partnera/škole
Osnovna škola Veremi

Naziv aktivnosti
Godišnji događaj „Talent Show“

Ciljevi, glavne aktivnosti i opis metodologije

Ciljevi:

1. Svakom učeniku dati mogućnost izražavanja svojih interesa, sposobnosti i talenata na kreativan način.
2. Motivirati učenike da pronađu područje koje ih zanima i da ga razvijaju.
3. Podići samopouzdanje učenika.

Glavne aktivnosti i opis metodologije

1. Učitelji nastavnih predmeta i voditelji klubova, kao i razredni učitelji, promatraju i ocjenjuju sposobnosti i talente učenika i potiču ih na sudjelovanje u godišnjem školskom događaju „Talent Show“.
2. Tijekom školskog metodološkog sastanka, učitelji prikupljaju prijave, planiraju događaj i savjetodavne metode koje se razlikuju od pojedinca do pojedinca. Svakom učeniku se dodjeljuje jedan ili više učitelja - konzultanata.
3. Intenzivan individualni rad traje dva mjeseca, tijekom kojih budućim sudionicima natjecanja „Talent Show“ njihovi učitelji-konzultanti i roditelji pomažu pripremiti izvedbu, razviti govorne i vještine pokreta, planirati tijek izvedbe i pripremiti vizualno predstavljanje.

Postignuti rezultati

Svake godine 30-35% učenika škole sudjeluje u natjecanju „Talent Show“ i uči pokazati svoje talente, sebe i svoja postignuća publici. Učenici stječu povjerenje u svoje sposobnosti i, uz pomoć odraslih (roditelja, učitelja), uče razvijati svoje talente.

Iskustva učenika / učitelja

Zahvaljujući tom događaju, **učitelje** se potiče da pažljivije procjenjuju i ocjenjuju vještine svojih učenika. Tijekom pripreme događaja imaju mogućnost primijetiti jedinstvenost svakog djeteta i iskru talenta, ocijeniti je i razlučiti područja kojima je potrebno posvetiti više pažnje u budućem obrazovnom procesu.

Dok uče kako pripremiti, izvesti i predstaviti izvedbu, **učenici** postaju otvoreniji i slobodniji i uviđaju vlastitu jedinstvenost. Odvažnost i vještina slobodne izvedbe i održavanja kontakta s publikom od neprocjenjive su koristi za učenike. Učenici su sve više zainteresirani za ovaj događaj, pa se čak i oni još uvijek sramežljivi nadaju da će u budućnosti nastupiti na „Talent Showu“.

Kontakt

Verēmu pamatskola
J. Zvīdra iela 1, Sondori, Vērēmu pag.,
Rēzeknes nov., LV-4647
tel: +371 646 28835
e-mail: veremi@saskarsme.lv

Naziv partnera/škole

Visokoškolska ustanova Rezekne

Naziv aktivnosti

Pojedinačni program razvoja različitih vještina kod predškolske djece

Ciljevi, glavne aktivnosti i opis metodologije

Cilj je organizirati i održavati okruženje koje doprinosi sveobuhvatnom razvoju djeteta, što uključuje i uvjete za dugoročni razvoj raznolikih vještina. Želja za provedbom programa u obliku kratkoročnih kampanja vjerojatno neće polučiti očekivani rezultat.

Program je usmjeren na stvaranje uvjeta za uravnoteženi razvoj vještina, bez predodređenih profesionalnih sklonosti. Inicijativa, potpora i redovan osobni angažman, kao i osobni interes roditelja važan su aspekt za provedbu takvog individualnog programa.

Program se može provesti prateći sljedeće korake:

- Detaljno psihološko testiranje djeteta (uklj. početnu dijagnostiku sposobnosti koju izvršavaju specijalisti),
- Utvrđivanje unutarnjih resursa djeteta i važnih vanjskih čimbenika,
- Razvijanje pojedinačnog programa,
- Savjetovanje i podrška roditeljima,
- Praćenje provedbe programa i ocjena postupka.

Rezultat početne dijagnostike, kao i želja obitelji i mogućnost njihova uključivanja, određuje sadržaj programa razvoja različitih vještina. Program sadrži neformalne i svakodnevne elemente učenja.

Spominju se uvjeti potrebni za razvoj različitih vještina i posebne upute i preporuke za sudjelovanje roditelja u sadržaju programa. Tijekom faze provedbe, program se provodi u suradnji s dječjim hobi centrima i/ili pojedinačnim stručnjacima za umjetnost, glazbu, sport, prirodne znanosti, itd. No, ono što je ključno je aktivno sudjelovanje i doprinos roditelja razvoju djetetovih vještina.

U pojedinačne razvojne programe mogu biti uključene razne preporuke koje ne zahtijevaju posebne financijske uloge, osim kreativnog pristupa obitelji u njihovoj provedbi. Primjeri:

- Osigurati djetetu kretanje u krugu poznanika različite starosti, nacionalnosti, zanimanja i spolova te vrsta osobnosti.
- Osigurati puno mogućnosti slobodnog kretanja,
- Uključivanje u organizaciju događaja i praznika,
- Razgovarati uz obiteljske obroke o onome što je dijete upravo vidjelo, čulo, osjetilo, iskusilo,
- Opušteno primjećivanje okoline i ljudi,
- Izrada „kronika“,

Briga za ljubimca, člana obitelji, prijatelje,
Osigurati mogućnost uporabe drugih osjetila (dodira, vida, okusa, sluha i njuha),
Igre koje vježbaju pamćenje, percepciju, pažnju, slobodu asocijacije,
Igre u zatvorenom i na otvorenom,
Materijali za vizualnu i praktičnu aktivnost (papir, boje, vuna, konac, žica, itd.),
Sredstva za muzičku aktivnost,
Biti znatiželjan i otvoren za sve što je novo, itd.

Rezultati kojima se teži

Razviti razumijevanje ljudi koji dijete okružuju, kao i samopouzdanje, te sposobnost samoorijentacije u javnosti
Osmjeliti se na izražavanje mišljenja i uspješno komunicirati s ciljem pridobivanja određenih informacija ili zadovoljavanja drugih mentalnih ili tjelesnih potreba
Optimizam, inicijativa, sposobnost donošenja razumnih odluka
Široki interesi i mentalni stavovi, erudicija
Širok raspon osjećaja, temelji emotivne inteligencije
Osjećaj za ritam i ravnotežu
Sposobnosti samo-izražavanja u određenim poljima

Iskustva učenika / učitelja

Primjer - djevojčica Kate (7 godina) Trenutačno učenica 1. razreda
Voljno sudjeluje u zajedničkim akcijama, nastupa, sklada, interpretira, ne boji se improvizirati, originalna je. Pamti nazive spomen lokacija, imena, datume i pojedinosti, pažljivo prati i zamjećuje. Logički razmišlja, brzo pronalazi rješenja za stvarne i hipotetske probleme. Lako se usredotočuje. Prijateljski je raspoložena, otvorena, izravna. Igra šah, svira klavir, voli crtati, oblikovati i rješavati križaljke.
Područje koje zahtijeva pedagošku intervenciju i poboljšanje - djevojčica stalno želi biti u središtu pažnje što umanjuje mogućnost izražavanja drugoj djeci. Tijekom provedbe programa, učitelj uglavnom djeluje kao savjetnik i podrška koji razlučuje moguće smjerove u kojima se djetetova osobnost može razvijati i roditeljima savjetuje korake koje trebaju poduzeti. Učitelj stječe iskustvo koje može upotrijebiti u obrazovnom radu s drugom djecom.

Kontakt

Visokoškolska ustanova Rezekne
Fakultet obrazovanja i dizajna
Katedra za obrazovanje i metodologiju
Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne LV-4600
Latvija
e-mail: imkat@ru.lv
www.ru.lv

Sisakas-Moslavinas apgabals ir daļa no Horvātijas Republikas administratīvi teritoriālās struktūras ar apgabala centru Sisakā. Sisakas-Moslavinas apgabala teritorija ir daļa no centrālās Horvātijas, kur raksturīga attīstīta rūpnieciskā ražošana lielākajās pilsētās - Zagrebā, Karlovacā, Sisakā un dažos mazākos apdzīvotajos centros.

Sisakas-Moslavinas apgabals ir trešais lielākais Horvātijā: tā platība – 4 468 m² – aizņem 7.89 % no Horvātijas Republikas teritorijas. Saskaņā ar 2011.gada datiem apgabala iedzīvotāju skaits ir 179 087, un tie izvietojušies 6 pilsētās un 13 novados.

Apgabala, pilsētu un novadu pašvaldības daudz strādā ar attīstības jautājumiem. Galvenās Sisakas-Moslavinas apgabala pārvaldes institūcijas ir: Asambleja kā iedzīvotāju pārstāvju institūcija un Apgabala prefekts kopā ar padomniekiem un speciālistu dienestu. Administratīvā un profesionālā darba kvalitātes nodrošināšanai ir izveidoti Administratīvie departamenti (AD) un Speciālistu dienesti. Tie ir: Vides un dabas aizsardzības AD; Lauksaimniecības, mežu apsaimniekošanas un ūdens apsaimniekošanas AD; Pirmsiestāšanās fondu AD; Budžeta un finanšu AD; Izglītības, kultūras un sporta AD; Veselības aprūpes AD; Sociālās labklājības AD; Tirdzniecības, mazās un vidējās uzņēmējdarbības un tūrisma AD; Asamblejas, Apgabala prefekta un Vispārējo lietu Speciālistu dienesti, kā arī Neatkarīgās revīzijas departaments. Saskaņā ar pašpārvaldes institūcijām piešķirtajām tiesiskajām pilnvarām ar šo institūciju palīdzību tiek veidota un ieviesta pašvaldību attīstības politika.

Sisakas-Moslavinas apgabala teritorijā pamatskolas izglītības struktūru veido 35 galvenās astoņgadīgās skolas un 58 reģionālās četrgadīgās skolas. Ņemot vērā pilsētu finansiālo stāvokli un teritorijas lielumu, apgabala pamatskolu dibinātājas ir Kutinas un Sisakas pilsētas (14 skolas). 21 pamatskolas un reģionālo skolu dibināšanas tiesības ir nodotas apgabalam. Pamatskolās ir 715 klases ar kopā 13 235 skolēniem. Izglītība tiek turpināta 13 vidusskolās un 2 mūzikas skolās, kuras apmeklē 5 633 skolēni, kas sadalīti 245 klasēs. Lai veicinātu skolēnu interesi par mācību procesu, katru gadu notiek olimpiādes pamatskolas 14 mācību priekšmetos, kā arī 5 izvēles priekšmetos. Arodvidusskolu audzēkņiem tiek organizētas īpašas sacensības atbilstoši mācību programmām. Piemēram, tiek organizētas plaša mēroga sporta sacensības 11 sporta disciplīnās ar lielu dalībnieku skaitu.

Katra gada nogalē Apgabala prefekts organizē oficiālu pieņemšanu tiem skolēniem un viņu skolotājiem, kuri attiecīgā gada valsts olimpiādēs un konkursos ir ieguvuši pirmās vai otrās vietas. Tādējādi tiek godināti talantīgākie un veiksmīgākie skolēni. Lai uzlabotu izglītības kvalitāti un mudinātu skolēnus jauniem sasniegumiem, katru gadu apgabala administrācija piešķir 50 stipendijas talantīgākajiem skolēniem, kā arī palīdz segt izdevumus kopmītnēs dzīvojošiem 100 skolēniem.

Kopš 2006.gada Sisakas-Moslavinas apgabals ir viens no Eiropas Reģionu asamble-

jas biedriem. Šai apvienībai ir būtiska loma Eiropas reģionu politisko, ekonomisko un kultūras interešu aizstāvēšanā, kā arī daudzpusēju un divpusēju partnerību veidošanā starp Eiropas reģioniem ar kopīgām interesēm.

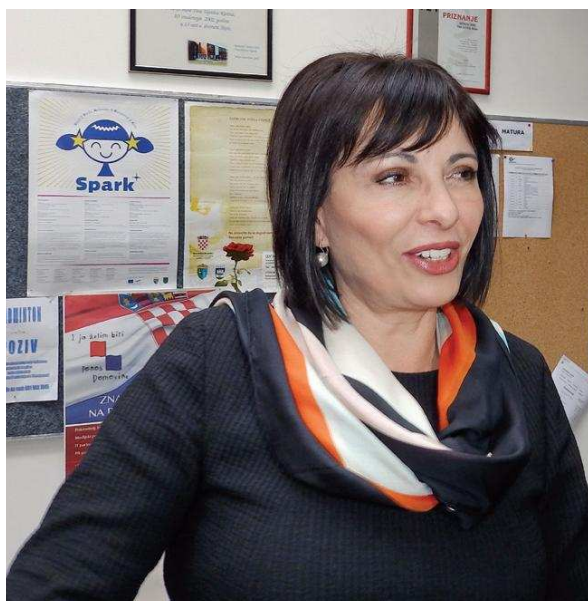
Kopš 2007.gada Sisakas-Moslavinas apgabals ir Eiropas Reģionu institūta biedrs. Tā ir politiski neatkarīga starpreģionāla organizācija, kas dibināta, lai aizstāvētu Eiropas reģionu politiskās un ekonomiskās intereses, kā arī veicinātu to savstarpējo darbību un dažāda veida sadarbību.

Kopš 2009.gada Sisakas-Moslavinas apgabals aktīvi piedalās Eiropas Reģionu asamblejas Jaunatnes apmaiņas programmā Eurodyssee, kas ir starpreģionu jauniešu apmaiņas programma Eiropas Reģionu asamblejas biedriem. Tā dod iespēju 18 – 30 gadus veciem jauniešiem gūt profesionālo pieredzi un uzlabot svešvalodu prasmes.

Kopš 2007.gada Sisakas-Moslavinas apgabals piedalās Horvātijas Reģionu biroja darbā Briselē un regulāri sūta praktikantus no visa apgabala uz turieni praksē.

Intensīva starptautiskā, divpusējā un pārrobežu sadarbība ir palielinājusi Eiropas Savienības programmu finansēto projektu skaitu pašvaldībā. Sisakas-Moslavinas apgabals ir sagatavojis un ieviesis vairākus projektus ūdens piegādes, atmīnēšanas, dabas aizsardzības, cilvēkresursu attīstības, infrastruktūras un lauksaimniecības, kā arī atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas jomās.

Lai uzlabotu izglītības kvalitāti Sisakas-Moslavinas apgabalā, tika sagatavots projekts "Dzirkstele - Solis uz virsotni". Projekta līdzfinansējumam tika izmantoti CO-MENIUS Regio partnerības Mūžizglītības programmas līdzekļi. "Dzirkstele - Solis uz virsotni" ir kopīgs Sisakas-Moslavinas apgabala un Rēzeknes novada projekts, kurā piedalās dažādi partneri - pamatskolas, vidusskolas, augstskola un pašvaldības, ko vieno ideja par bērnu apdāvinātības atklāšanas nozīmīgumu, kā arī darba ar apdāvinātajiem bērniem svarīgumu. Projekta galvenais mērķis ir uzlabot izglītības sistēmas kvalitāti un efektivitāti, attīstīt izglītības darbinieku radošumu, vēlmi mainīties, kā arī popularizēt mūžizglītības jēdzienu.

Kontaktinformācija

Sisak-Moslavina County
S. i A. Radića 36, 44000 Sisak
Tel.: +385 44 550 111
Fakss: +385 44 544 601
E-pasts: spark@smz.hr
www.smz.hr

Partnera nosaukums

ISKRA (Dzirkstele - LV) - nodibinājums Sisakas-Moslavinas apgabala apdāvinātajiem bērniem

Aktivitātes nosaukums

Apdāvināto bērnu un jauniešu identificēšana un novērošana

Mērķu, galveno aktivitāšu un metodoloģijas apraksts

Ieviest objektīvu sistēmu apdāvināto bērnu un jauniešu identificēšanai

Tā kā funkcionējoša apdāvināto bērnu atpazīšanas un novērošanas sistēma nepastāv, mēs vēlamies apmainīties ar talantu atpazīšanas pieredzi valstiskā un starptautiskā līmenī, lai tādējādi gūtu jaunu pieredzi un uzstādītu noteiktus standartus, kuri palīdzētu gan mūsu skolu skolotājiem, gan ārpuskolas skolotājiem nodrošināt labāku atbalstu bērniem un jauniešiem.

Nodrošināt apdāvinātajiem bērniem un jauniešiem uzmanību

Mēs vēlamies iesaistīt apdāvinātos bērnus un jauniešus sociāli nozīmīgās aktivitātēs, tādējādi sniedzot viņiem īpašu uzmanību un statusu. Šādā veidā bērni un jaunieši gūs noteiktu pašapziņas līmeni, kā arī kopā būšanas sajūtu, kas ievērojami palielina pašcieņu un piederības izjūtu sabiedrībai, un, protams, vēlmi dot ieguldījumu šīs sabiedrības labā.

Palīdzēt apdāvinātajiem bērniem un jauniešiem materiāla un profesionāla atbalsta veidā

Mēs vēlamies izveidot sistēmu, kurā pozitīva konkurence vainagojas ar finansiālu atbalstu tiem, kuri uzrāda vislabākos rezultātus, un tādējādi veicina viņu tālāku progresu. Mūsu mērķis ir izveidot finansiāla un profesionāla atbalsta mehānismus ar objektīviem kritērijiem.

Sasniegtie rezultāti:

Finansiālā un profesionālā atbalsta sistēma (ar nodibinājuma „Dzirkstele” palīdzību) apdāvinātajiem bērniem un jauniešiem ir daļēji izveidota

Mēs šādu sistēmu daļēji jau esam izveidojuši, radot mehānismu, kas ļauj piešķirt naudas/ finansiālo atbalstu, izmantojot objektīvus sekmju rādītājus (sasniegtie rezultāti olimpiādēs, konkursos).

Mums vēl ir jāveido kritēriji, pēc kuriem var objektīvi novērtēt sasniegumus, kas gūti, darbojoties fakultatīvos, ārpuskolas aktivitātēs un attīstot savus talantus. Šī atbalsta sistēma galvenokārt (vismaz no mūsu puses) ir atkarīga no nodibinājuma finansiālajām iespējām.

Starptautiskās apmaiņas rezultātā ir notikusi pieredzes apmaiņa par veidiem, kā atpazīt apdāvinātos bērnus un jauniešus un kā ar viņiem strādāt.

Sadarbības projekts ar latviešu partneriem "Dzirkstele – Solis uz virsotni" veicināja komunikāciju, kā arī zināšanu un pieredzes apmaiņu starp abu valstu pasniedzējiem, pamatskolu un vidusskolu pedagogiem.

Pēdējo trīs gadu laikā apdāvinātie bērni un jaunieši tiek iesaistīti sociāli nozīmīgās aktivitātēs Sisakas-Moslavinas apgabalā

Skolēni tiek ielūgti uz Sisakas-Moslavinās apgabala organizētajiem svētkiem, bērniem un jauniešiem tiek dota iespēja nodemonstrēt savus talantus dažādās prezentācijās.

Zaklada Iskra za nadarenu djecu Sisačko-moslavačke županije

S. i A. Radića 36 / Sisak 44000

tel +385 44 550 202

fax +385 44 524 158

Kontaktinformācija

The ISKRA Foundation for Gifted Children
of the Sisak-Moslavina County
Stjepana i Antuna Radića 36, 44000 Sisak
Tel.: +385 44 550 202
E-pasts: info@zaklada-iskra.com
www.zaklada-iskra.com

Partnera/ skolas nosaukums:
Braća Ribar Sisakas pamatskola

Aktivitātes nosaukums:

Darbnīca par atšķirību atzišanu un skolēnu intelektuālās un radošās attīstības veicināšanu

Mērķu, galveno aktivitāšu un metodoloģijas apraksts:

1. Mērķi izglītības jomā:

mācīt skolēnus par daudzu dažādu atšķirību pastāvēšanu sabiedrībā (tai skaitā par intelektuālās attīstības atšķirībām), kā arī par to nozīmīgumu, ar radošā darba palīdzību mācīt par problēmsituāciju risināšanas veidiem un tolerances nozīmīgumu saskarsmē ar atšķirīgiem viedokļiem un izturēšanos, vairot zināšanas par Eiropas Savienības iedzīvotājiem un sniegt ieskatu viņu kultūras mantojumā, attīstīt toleranci un cieņu pret atšķirīgām kultūrām un tradīcijām, audzināt darbam nepieciešamās sociālās prasmes.

2. Mērķi izglītības jomā:

klausīšanās, rakstīšanas un diskutēšanas prasmju attīstība, ievads pasakas uzbūvē (standartizēts sākums un beigas), ievads lugas uzbūvē (dialogs), ievads repa mūzikas uzbūvē (atskaņas, ritms, zilbju skaits pantā/ 14 iesācējiem līdz maksimums 22 – profesionāļiem, saistošs piedziedājums), novērot, izpaust, izvērtēt un aptvert formu simetriju un asimetriju mākslinieciskā kompozīcijā.

Darbnīcas "Atšķirību atzišana un skolēnu intelektuālās un radošās attīstības veicināšana" ilgums- 90 minūtes. Tā sastāvēja no divām daļām.

Pirmajā daļā darbnīcas nodarbībās skolēni tika informēti par daudzu dažādu atšķirību pastāvēšanu cilvēku starpā, kā arī par šo atšķirību vērtību un krāšņumu. Skolēni pēc kārtas prezentēja sevi cits citam. Savās prezentācijās viņiem bija jānorāda, kas padara viņus īpašus, kas viņiem padodas, kas ir viņu "priekšrocības", kādas prasmes viņi vēlētos uzlabot, kā arī kas ir viņu "trūkumi". Pēc tam, kad 5 minūtes bija klausījušies viens otru, skolēni prezentēja savu pāri citiem klātesošajiem, minot savas priekšrocības un trūkumus, kā arī tos aspektus, kurus nepieciešams uzlabot, vienlaicīgi pievēršot uzmanību tam, kādi izteicieni tiek lietoti, un izvairoties no apgalvojumiem "...viņam slikti padodas..." un "...viņš nav prasmīgs...". Pēc prezentāciju analīzes skolēni tika sadalīti 5 grupās pa 4 skolēniem katrā. Katrai grupai tika iedota papīra lapa ar uzrakstu "Ja es būtu...". Četrām grupām lomas tika piešķirtas, bet piektajai grupai bija jāizdomā sava loma un jāiejūtas tajā. Lomu sadalījums:

1. "Ja es būtu skolas direktors"
2. "Ja es būtu valsts prezidents"
3. "Ja es būtu mērs"
4. "Ja es būtu izglītības ministrs"

Pēc darba grupās un hipotētiskās situācijas plānošanas katra grupa veidoja plakā-

tu, zīmējumu, aprakstu, norādes utt., tādējādi vizuāli atspoguļojot grupas darba rezultātus. Kad šī aktivitāte bija paveikta, katra grupa sniedza prezentāciju pārējiem skolēniem.

Darbnīcas otrajā daļā skolēni tika iesaistīti radošajā darbā. Izmantojot latviešu tautas pasaku "Sprīdītis", skolēni, kuri bija sadalīti divās grupās, gatavoja pasakas iestudējumu un repa dziesmu angļu valodā par Sprīdīti, pēc tam ar dažādiem mākslinieciskās izpausmes līdzekļiem attēloja pasaku varoņus paši.

Darbnīcu vadīja angļu valodas skolotājas Ivančica Puškarica un Danijela Medakovica, mākslas kultūras skolotāja Jasminka Vidovica Buinaca, skolas psiholoģe Mira Peteka Trajanova un skolas pedagoģe Gabrijela Kramarica Eida.

Sasniegtie rezultāti

Visi plānotie izglītojošie mērķi tika sasniegti.

Skolēnu un/ vai skolotāju pieredze

Aktivitātes beigās skolēni apgalvoja, ka laiks, ko viņi pavadīja, darbojoties šajā radošajā darbnīcā, palīdzēja viņiem aptvert gan savas apdāvinātības priekšrocības, gan trūkumus. Viņi uzsvēra, ka ir svarīgi apzināties sabiedrības dažādību un atšķirības, kas ir arī mūsu bagātība. Skolēni bija ārkārtīgi apmierināti ar radošo darbnīcu un it sevišķi ar to darbnīcas daļu, kurā viņi varēja brīvi izteikt savu viedokli par daudzveidības jautājumu. Šī atbilde liecina, ka bērni grib, lai viņu viedokli uzklausu un pieņem. Darbnīcu vadītāji bija ārkārtīgi apmierināti ar sadarbību ar skolēniem, kā arī ar viņu radošumu un izrādīto interesi. Visi apliecināja, ka vēlētos, lai šādi pasākumi tiktu organizēti biežāk.

Kontaktinformācija:

Braća Ribar Primary School
Zagrebačka ulica 8a, 44000 Sisak
Tel.: +385 44 570 208
Fakss: +385 44 571 971
E-pasts: os-sisak-004@skole.htnet.hr
www.os-braca-ribar-sk.skole.hr

Partnera/skolas nosaukums:
"Tin Ujević" vidusskola, Kutina

Aktivitātes nosaukums:

Nodarbibas/ darbnīcas nosaukums ir "Daudzpusīgās inteliģences – mūsu patiesās spējas", tajā piedalās skolēni, kuriem ir motivācija mācīties papildus, kā arī apgūt jaunas zināšanas un prasmes.

Mērķu, galveno aktivitāšu un metodoloģijas apraksts

Nodarbibas/darbnīcas mērķis bija ar dažādu uzdevumu palīdzību iepazīstināt skolēnus ar daudzpusīgo inteliģenču teoriju. Tas ir, likt viņiem saprast, ka mums visiem piemīt noteikts visu septiņu inteliģences veidu attīstības līmenis, ka tie visi ir savā starpā saistīti un ka to savstarpējās kombinācijas nosaka cilvēka personību, un ka lielākā daļa cilvēku var attīstīt katru no inteliģences veidiem līdz noteiktam spēju līmenim.

Pēc tam skolēniem bija jāatrod un jānovērtē sava dominējošā inteliģence. Skolēniem bija jāapzinās nepieciešamība tālāk attīstīt un uzlabot dominējošo inteliģences veidu, kā arī gatavība to efektīvi izmantot mācībās un ikdienas dzīvē, kā arī attīstīt citus inteliģences veidus, t. i., apzināties mūžizglītības nepieciešamību. Visbeidzot, praksē viņiem bija jāmacās atpazīt situācijas, aktivitātes un uzdevumus, kuri prasa dažādu inteliģences veidu izmantošanu, un ka mēs visi mācāmies dažādos veidos, dažādos tempos un dažādu iemeslu vadīti.

Nodarbība/darbnīca sastāvēja no divām daļām (divām darbnīcām) un ietvēra vairākas aktivitātes un uzdevumus. Katra daļa ilga divas mācību stundas.

Ar pirmās darbnīcas prezentācijas palīdzību skolēni tika iepazīstināti ar Gārdnera daudzpusīgo inteliģenču modeli – veidiem, pierādījumiem, stiliem un tā iesaistīšanu mācībās.

Tad bērniem tika izdalīta anketa, kurā viņiem bija jāveic pašnovērtējums par dažādu inteliģences veidu attīstības pakāpi, ko viņi saskata sevī. Anketa sastāvēja no apgalvojumiem par inteliģences veidiem, un skolēniem ar ciparu bija jānorāda pakāpe, kādā konkrētais apgalvojums ir patiesss viņu gadījumā. Pēc anketas pabeigšanas tika aprēķināts skaitliskais rezultāts, kurš norādīja, kādā pakāpē noteiktais inteliģences veids ir attīstīts konkrētajam skolēnam. Tie jaunieši, kuri to vēlējās, komentēja savus rezultātus.

Sekoja aktivitātes, kurās skolēni neatkarīgi risināja lingvistiskus, matemātiski loģiskus, kā arī vizuālus un fiziski kinestētiskus uzdevumus. Šo aktivitāšu (uzdevumu) laikā skolēniem bija jāapstiprina vai jānoraida iegūtie dati par dažādiem viņiem piemītošajiem inteliģences veidiem, kas atspoguļojās anketas aizpildīšanas rezultātā.

Darbs tika turpināts skolotāju vadībā un pēc viņu instrukcijām; skolēni bija ļoti ieinteresēti un aktīvi. Strādājot ar šiem uzdevumiem, skolēni varēja pārliecināties, vai anketas datus uzrādītā inteliģence ir visraksturīgākā viņiem. Tai pašā laikā skolēni tika informēti par uzdevumiem un situācijām, kurās viņi izmanto noteiktus inteliģences veidus, līdz ar to visi iepriekš izvirzītie mērķi tika sasniegti.

Otrajā darbnīcā skolēniem tika dots vienkāršāks un radošāks uzdevums, kura lai-

kā viņi strādāja grupās (veidotās, vadoties pēc dominējošā inteliģences veida), vizualizējot plakātu par veselīgu uzturu, aprēķinot uzturvērtības ziņā nozīmīgāko un veselīgāko skolas maltīti un rakstot dzejoli par veselīgu uzturu. Skolēnu grupas darba rezultāts bija kopīgs plakāts par veselīgu uzturu.

Pirmā darbnīca tika organizēta skolā 2012.gada 27.septembrī. Tajā bija iesaistīti 20 skolēni – pa vienam motivētam un radošam skolēnam no katras klases.

Līdz šim pirmā darbnīca ir īstenota gandrīz visās vecākajās klasēs.

Sasniegtie rezultāti

Pēc uzdevumu un aktivitāšu izpildes plānotie nodarbības mērķi tika sasniegti: attīstīta pašpārlicinātība, apzinātas spējas, ar daudzpusējo inteliģenču jēdziena palīdzību gūtas zināšanas un prasmes, un padziļinātā izpratne izmantota personīgajai attīstībai un izaugsmei.

Skolēni aptvēra savas patiesās spējas, kā arī veidus un aktivitātes, ar kuru palīdzību viņi var attīstīt noteiktus inteliģences veidus. Viņi arī guva iedvesmu savu priekšrocību un spēju izmantošanai problēmu risināšanā, tiekot galā ar jaunām situācijām, tādējādi attīstot savu pašpārlicinātību un radošumu, kā arī mācoties par mūžizglītības iespējām.

Skolēnu un/ vai skolotāju pieredze

Darbnīcu ieviešanā iesaistītie skolotāji uzskatīja, ka skolēni bija ļoti ieinteresēti gandrīz visās aktivitātēs un uzdevumos, kuros iesaistījās, un ka lielākā daļa no tiem bija interesanti un izglītojoši. Šī iemesla dēļ tika pieņemts lēmums līdz semestra beigām īstenot daudzpusīgo inteliģenču darbnīcas visās vecākajās klasēs, kas arī lielākoties tika izdarīts, un organizēt jaunu darbnīcu ar aktivitātēm, kas līdzīgā veidā motivē skolēnus aktīvi un radoši mācīties, pētīt, iepazīt sevi, savas intereses un spējas.

Skolēnu viedokļi un iespaidi tika apkopoti ar anonīmu anketu palīdzību. Anketu rezultāti bija vairāk nekā pozitīvi, jo skolēni atbildēja, ka ir iemācījušies kaut ko jaunu un, kas ir vissvarīgākais, ka viņi vēlas, lai tiktu organizētas jaunas darbnīcas, kuras veicinātu viņu personīgo attīstību un mācīšanos interesantā un radošā veidā.

Kontaktinformācija:

Secondary School "Tin Ujević"
Mate Lovraka 3, 44320 Kutina
Tel.: +385 44 683 077
Fakss: +385 44 683 080
E-pasts: ss-kutina-501@skole.t-com.hr
www.ss-tujevica-kt.skole.hr

Partnera/ skolas nosaukums:
Petrinjas vidusskola

Aktivitātes nosaukums

Skolēnu intelektuālās un radošās attīstības veicināšanai tika īstenotas divas darbnīcas: "Visi mūsu skolas dārgumi" un "Mūsu brīvā laika pavadīšanas vieta"

Mērķu, galveno aktivitāšu un metodoloģijas apraksts

skolēni rada reklāmmateriālu skolas prezentēšanai,
skolēni prezentē visas skolas programmas saskaņā ar viņu personīgajiem interesiem un idejām,
skolēni mācās par atšķirību nozīmīgumu noteiktu programmu ietvaros,
skolēni rada brīvā laika pavadīšanas zonu skolas pagalmā,
skolēni no atkritumiem veido un izstrādā inventāra daļas,
skolēni mācās par atšķirīgu ideju vērtību un kā būt atvērtiem atšķirīgām idejām.

Aktivitāte sastāvēja no divām darbnīcām. Katras darbnīcas ilgums bija divas mācību stundas.

Skolēni tika sadalīti piecās nejaušās grupās ar četriem dalībniekiem katrā. Pirmās darbnīcas sākumā skolēni iepazinās viens ar otru, šajā laikā apjaušot kopīgās un atšķirīgās īpašības grupas dalībnieku starpā. Pēc savu novērojumu prezentēšanas viņi individuāli risināja uzdoto prāta asināšanas uzdevumu (kā savienot 16 punktus ar 6 taisnām līnijām). Skolotāji izmantoja šo uzdevumu, lai parādītu skolēniem, ka reizēm problēmas atrisināšanai ir nepieciešams iziet ārpus "rāmja".

Sekoja aktivitāte ar zīmējumu, simbolu, grafiti, pantu, tekstu utt. izstrādāšanu un veidošanu, kuri attēlo skolu kā veselumu (ar visām tās piedāvātajām programmām). Katrai grupai tika piešķirti nepieciešamie materiāli – profesiju apraksti un fotogrāfijas. Skolēniem tika dota iespēja strādāt ar savām idejām uz papīra vai izmantot Power Point prezentācijas tehniku. Pēc aktivitātes pabeigšanas katras grupas pārstāvis prezentēja grupas uzdevuma izpildi, kam sekoja pašnovērtējums.

Pēc nelielas pauzes sekoja otra darbnīca. Tās sākumā psihologs novadīja relaksācijas uzdevumu. Skolnieki palika sadalīti divās grupās. Katrai grupai tika iedots skolas pagalma teritorijas plāns, kurā bija iezīmēta iecerētā skolēnu brīvā laika pavadīšanas zona, kas ir jāuzlabo (tajā pašā laikā tika rādītas šīs teritorijas fotogrāfijas). Pēc "prāta vētras" grupas prezentēja savas idejas teritorijas plānā.

Tad viņiem tika piešķirti atkritumi (plastmasas pudeles) šai zonai iecerētā inventāra veidošanai. Tajā pašā laikā tika demonstrēta prezentācija par plastmasas pudeļu kaitīgumu videi. Pēc aktivitāšu pabeigšanas katra grupa prezentēja savu darbu.

Darbnīcas vadītājas bija skolotājas Jasmina Cvetnica un Šeherezada Talica, un speciālistu palīdzes Vesna Boltužica un Ivana Vuica.

Sasniegtie rezultāti:

Darbnīcas rezultātā tika izstrādāts augstas kvalitātes radošs reklāmas materiāls skolas prezentēšanai. Skolas programmas tika prezentētas interesantos veidos,

katrā grupā atšķirīgi. Skolēni aptvēra atšķirību nozīmīgumu programmu ietvaros, kā arī labāk iepazīna viens otru (viņi bija izvēlēti no dažādām klasēm).

Arī otrās darbnīcas rezultātā tika radītas ļoti interesantas un atšķirīgas idejas brīvā laika pavadīšanas zonas izstrādei skolas pagalmā. Katra grupa izmantoja plastmasas pudeles, lai radītu ļoti interesantas un oriģinālas inventāra daļas, kas domātas šai zonai. Skolēni uzzināja par atkritumu nozīmi un jaunu vērtību radīšanu.

Abās darbnīcās skolēni aptvēra komandas darba nozīmīgumu.

Skolēnu un/ vai skolotāju pieredze:

Gan skolēni, gan skolotāji bija ļoti apmierināti ar šāda veida darbu. Skolēni atzinīgi vērtēja gan organizētā darba kvalitāti, gan darbnīcas saturu. Viņi bija īpaši apmierināti ar praktisko daļu un uzskata, ka šāda tipa darbnīcām būtu jānotiek biežāk.

Skolēni izteica vēlēšanos, lai dažas no viņu idejām tiktu īstenotas.

Darbnīcas vadītājas bija sevišķi iepriecinātas par skolēnu sadarbību un aktivitāti.

Kontaktinformācija

Petrinja Secondary School

Gunduličeva 3

44250 Petrinja

Tel./Fakss: 044/812-141

E-pasts: ss-petrinja-501@skole.htnet.hr

www.ss-petrinja.skole.hr

Partnera/ skolas nosaukums:
Novskas mūzikas skola

Aktivitātes nosaukums:

Novskas mūzikas skolas skolnieku koncerts Rēzeknes novada (Latvija) pārstāvju vizītes laikā

Mērķu, galveno aktivitāšu un metodoloģijas apraksts:

Latvijas viesu vizītes koncerta programmas sagatavošana tika sākta mācību gada sākumā.

Apdāvināto skolēnu izvēle skolas pārstāvēšanai tika izdarīta noklausīšanās laikā, kura tika organizēta tieši šim nolūkam ar ieceri pārstāvēt visus institūcijas darba profilus un programmas. Šī koncerta programmas ietvaros radās iespēja klausīties interesantos un rūpīgi izvēlētos priekšnesumos, ko sniedza profilēti un talantīgi skolnieki, kuri ir izcēlušies reģionālajās un valsts sacensībās. Īpaša programmas iezīme bija Lielā Kora veiksmīgais priekšnesums – ar sevišķu programmu un mērķi celt koncerta līmeni un kvalitāti. Koncerta atmosfēra un skolnieku izpildījums bija izcilā līmenī un pārsteidza viesus.

Koncerts noslēdza šo interesanto un kopīgo projektu.

Sasniegtie rezultāti:

Skolēni pauda, cik ļoti apmierināti un iepriecināti viņi bija par līdzdalību muzikālajās aktivitātēs un radošajā darbā. Viņi attīstīja muzikālās radišanas un reproducēšanas prasmes. Viņi saskatīja mākslinieciski skaistas un vērtīgas muzikālās izpausmes nozīmi. Caur muzikālām aktivitātēm viņi izpauda piederību, vienotību, līdzāspastāvēšanu un toleranci un vienlaicīgi veicināja un attīstīja darba kultūru saskaņā ar civilizācijas vērtībām un nacionālās indikatīvās mācību programmas mērķiem.

Skolēnu un/ vai skolotāju pieredze:

Skolēni izkopa un pat uzlaboja savstarpējās attiecības ar saviem skolotājiem. Tai pašā laikā viņi sekmēja partnerības izveidi ar kultūrām no citām valstīm – apvienojot pieredzi un apmainoties ar to. Ar ārpusklases un sabiedriski kulturālu aktivitāšu palīdzību, kuras ir orientētas uz koncerta programmu, viņi izplatīja nacionālās un reģionālās kultūras vērtības.

Kontaktinformācija

Music School in Novska
Trg dr. Franje Tuđmana 3, 44330 Novska
Tel./fakss: +385 44 601 299
E-pasts: glazbena-skola-novska@sk.t-com.hr

Rēzeknes novada pašvaldība

Rēzeknes novads atrodas Latvijas austrumu daļā, kuru sauc par Latgali. Novads ir netālu no Latvijas valsts (arī visas Eiropas Savienības) austrumu robežas. Iedzīvotāju skaits Rēzeknes novadā – 31 053 (avots: PMLP, dati uz 01.07.2012.), platība - 2524 km². Novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes automaģistrāles Rīga – Maskava, Sanktpēterburga - Varšava, kā arī starptautiskas nozīmes dzelzceļa maģistrāles.

Rēzeknes novads sastāv no 25 pagastiem, kuru vērtība ir gleznainā daba un viesmīlīgie cilvēki. Novadā ir iespēja ne tikai atpūsties pie ūdeņiem, bet arī iepazīt kultūrvēsturiskās bagātības, nobaudīt īpatnējo Latgales kulināro mantojumu, izjust latgaliešu valodas un viesmīlības īpašo burvību. Rēzeknes novads var lepoties arī ar nemateriālām kultūras vērtībām – mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem, tautas daiļamata meistariem (kokačudniekiem, rotkaļiem, metālkaļiem, ādu apstrādātājiem, podniekiem u.c.).

Ikviens novada iedzīvotājs var izkopt savu talantu 109 mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos,

piemēram,

5 koros,

13 deju grupās,

1 pūtēju orķestri,

2 lauku kapelās,

19 vokālajos ansambļos

16 amatierteātros utt.

Rēzeknes novadā ir 2387 1.-12.klašu skolnieki (2012.gada 1.septembra dati), kuriem ir iespējas mācīties

- 41 izglītības iestādē, kas nodrošina iespēju saņemt pirmsskolas, vispārējo, speciālo, profesionālo, arodizglītību un ārpusskolas izglītību,

- 7 vidusskolās, 8 pamatskolās, 3 internātpamatskolās un 2 arodizglītības iestādēs

Skolnieku talanti tiek attīstīti ne tikai skolās (formālā izglītība), bet arī pēcskolas aktivitātēs (neformālā izglītība). Neformālo izglītību finansē:

valsts,

pašvaldība,

vecāki,

citi avoti (sponsori, brīvprātīgo darbs, projekti utt.).

2012./2013.gadā valsts finansējums tika nodrošināts sekojošām programmām:
kultūras izglītība (67%)

dejošana (folkloras dejas, modernās dejas, līnijdejas)

mūzika (kori, vokālie ansambļi, popgrupas, instrumentālie ansambļi, folkloras mūzikas grupas, ģitārspēle)
teātris (teātra sports, drāma)
māksla (vizuālā un lietišķā māksla),
sporta izglītība (18%),
vides izglītība (5%),
tehnisku jauninājumu izstrāde (5%),
citas programmas (5%) (piemēram, skautu kustība, skolas laikraksti utt.).

Kontaktinformācija

Rēzeknes novada pašvaldība
Atbrīvošanas aleja 95
Rēzekne, LV 4601
Phone: +371 646 22238
Fax: +371 646 25935
e-mail: info@rdc.lv
www.rezeknesnovads.lv

Skolas nosaukums

Maltas 1. vidusskola

Pasākums

Zigrīdas Ezeriņas izrādes "Ceļojums" iestudēšana.

Mērķis, galvenās aktivitātes un metodoloģijas apraksts

Mērķis: Iestudējot izrādi, izmantot drāmas metodes vingrinājumus 1.-4. klašu teātra pulciņa nodarbībās, tādējādi attīstot radošumu un veidojot ansambļa kopdarbības izjūtu.

Galvenās aktivitātes.

Iesildīšanās/ievadnodarbības (ķermeņa plastika, atbrīvošanās, emociju paušana)
Saskarsmes ar partneri trenēšana(žesti, „gleznas”, „spogulis”)
Runas vingrinājumi (dikcijas vingrinājumi, skaļuma modulācija utt.)
Lomu sadale, teksta apgūšana un tēlošanas iemaņu noslīpēšana
Izrāde

Metodoloģijas apraksts:

Lai iestudētu izrādi, ir daudz jāstrādā pie jauno aktieru talantu izkopšanas. Šim nolūkam lietderīgi ir izmantot drāmas metodi.

Ievadnodarbībās vispirms tiek strādāts pie skolēnu ķermeņa plastikas un lokanības, piemēram: skolēni kustas pa visu telpu; tad kustībai paredzētais laukums pakāpeniski tiek ierobežots, vispirms līdz pusei no telpas, tad līdz vienai ceturtajai daļai; beigās skolēni kustas atkal pa visu telpu. Noteikums: kustoties skolēns nedrīkst aizskart otru! Lai kustības laikā skolēni mācītos paust savas emocijas, fonā var skanēt mūzika. Otrs ne mazāk svarīgs uzdevums ir atbrīvoties un paust savas emocijas un tas tiek īstenots izmantojot pantomīmas elementus.

Pirms uzsākt izrādes iestudēšanu, būtiski ir trenēt saskarsmi ar partneriem, mācīties telpas un ansambļa kopdarbības izjūtu. Šim nolūkam piemērots ir drāmas metodes vingrinājums "glezna": mazie aktieri tiek sadalīti grupās; katra grupa vienojas, ko viņi attēlos; skolēni, improvizējot, kustas mūzikas pavadījumā; kad mūzika beidz skanēt- veido gleznu; otra grupa vēro un mēģina izdomāt gleznai nosaukumu, paskaidrojot, kāpēc tā tika nosaukta šādi, ko katrs grupas dalībnieks dara utt.; vēlāk grupu lomas mainās. Vingrinājums "spogulis" attīsta ne tikai ķermeņa plastiku, bet arī iztēli, fantāziju, izdomu: mazie aktieri strādā pāros; viens skolēns tēlo spoguļi; otrs skolēns rāda kustības; Skolēnam- „spogulim,, kustības precīzi jāatkārto, sinhroni jāatveido, ievērojot ritmu un tempu.

Lai varētu veiksmīgi apgūt lugas tekstu, nepieciešams iemācīties modulēt savas balss skaļumu. Arī te var palīdzēt drāmas metodes vingrinājumi: teātra pulciņa dalībnieki nostājas aplī; skolotājs pasaka teikumu; mazie aktieri teikumu runā mainot skaņas augstumu (skolotājs rāda ar rokām) - kļu, skaļāk. Pareizu dikciju trenē teikumu sakot pa zilbēm bet skolotājs rāda ritmu. Skolēniem ir jāmēģina runāt skaidri, ievērojot ritmu. Izrādē aktieri ir kustībā, tāpēc skolēniem jābūt skaidri un izteiksmīgi runāt kustības laikā. Lai iemācītos šīs prasmes, iepriekšminētos vingrinājumus papildina: dalībnieks katram izteiktajam vārdam pievieno kustību.

Kad ar drāmas metodes vingrinājumu palīdzību ir noslīpētas skolēnu aktierprasmes, tad var ķerties pie lomu sadales, teksta mācīšanās un izrādes iestudēšanas. Šī aktivitāte ir laika ziņā visilgākā, ļoti darbietilpīga un pacietību prasoša.

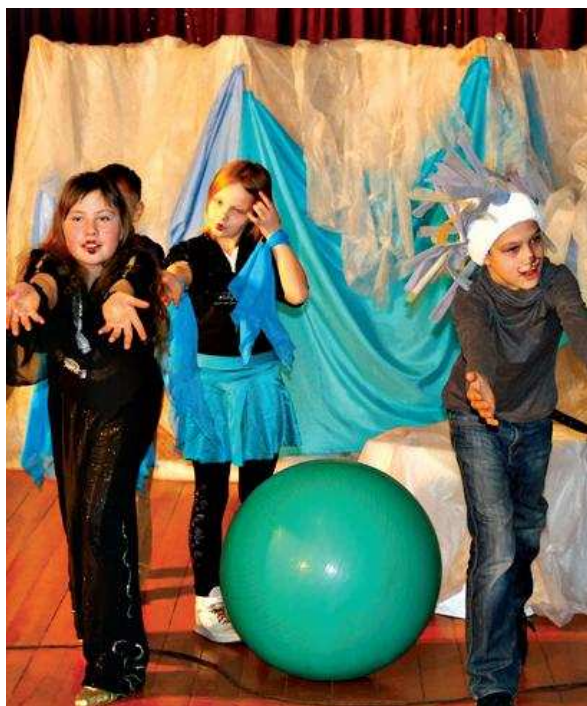
Sasniegtais rezultāts

Iestudējot Zigrīdas Ezeriņas izrādi „Ceļojums”, veiktās aktivitātes trenēja kopdarbības izjūtu, iztēli, sevis apzināšanos, žestus, mīmiku, emocijas un pilnveidoja valodas prasmes. Izrāde izdevās spilgta, brīva un dabiska. Skolēni ieguva pozitīvas emocijas, izbaudīja tēlošanas procesu un grupas vienotību, kā arī pierādīja sev, skolas kolektīvam un vecākiem savu varēšanu un talantu.

Skolēnu/Skolotāja pieredze

Skolēni pilnveidoja ķermeņa plastiku un bagātināja savu emocionālo pasauli: iemācījās sajūst partnerus, izprast viņu žestus un mīmiku, izteikt savas emocijas caur ķermeņa valodu un izbaudīt gandarījumu par darbošanos kopā. Pilnveidojot savas aktiera dotības un ceļot pašapziņu, viņi kļūst atvērtāki, brīvāki un radošāki arī ikdienā, ārpus pulciņa nodarbībām. Iegūtās prasmes viņiem noder arī mācību stundās, piemēram- prezentējot savu darbu.

Skolotājam izveidojās labāks kontakts ar skolēniem, ir vieglāk iestudēt izrādi, jo, izmantojot drāmas metodes vingrinājumus, bērni kļūst atraisītāki, labāk pārvalda savu ķermeni un emocijas. Turpmākā saskarsmē un mācību procesā skolotājam ir efektīgāka kopdarbība ar skolēniem, jo pulciņa dalībnieki labāk prot izpaust savas emocijas un spēj brīvi izmantot gan iztēli, gan fantāziju. Bērnu aizrautība ir motivējoša skolas pedagoģiskajā procesā vairāk iesaistīt ar aktiermākslu saistītas aktivitātes.

Kontaktinformācija

Maltas 1.vidusskola
Skolas iela 5, Malta, Maltas pag.,
Rēzeknes novads, Latvija, LV 4630
Tel.: +37164631440,
e-pasts: malta1@saskarsme.lv
www.vsk1.malta.lv

Skolas nosaukums

Verēmu pamatskola

Pasākums

Ikgadējs pasākums "Talantu šovs"

Mērķis, galvenās aktivitātes un metodoloģijas apraksts

Mērķi:

Dot iespēju katram skolēnam radoši izteikt un parādīt savas intereses, spējas un talantus.

Motivēt audzēkņus atrast savu interešu jomu un attīstīt to.

Celt skolēnu pašapziņu.

Galvenās aktivitātes un metodoloģija:

1. Priekšmetu un pulciņu skolotāji, klašu audzinātāji vēro un izvērtē skolēnu spējas, intereses un talantus, mudina viņus pieteikties skolas ikgadējam talantu šovam.

2. Metodiskajā sanāsmē pedagogi apkopo pieteikumus un plāno pasākuma gaitu, konsultatīvā darba formas, kuras ir individuāli diferencētas. Katram skolēnam tiek noteikts viens vai vairāki skolotāji-konsultanti.

3. Divu mēnešu laikā notiek intensīvs individuālais darbs, kura gaitā topošiem šova dalībniekiem skolotāji-konsultanti un vecāki palīdz sagatavot priekšnesumu, attīstīt runāšanas un kustību kultūru, izdomāt uzstāšanās gaitu un vizuālo noformējumu.

Sasniegtais rezultāts:

Katru mācību gadu 30%-35% skolas audzēkņu piedalās talantu šovā un mācās demonstrēt savu talantu auditorijai, prezentēt sevi un savus sasniegumus. Skolēnos rodas pārliecība par savām spējām un viņi mācās, sadarbojoties ar pieaugušajiem (vecākiem, pedagogiem), mērķtiecīgi pilnveidot savus talantus.

Skolēnu/skolotāja pieredze

Skolotāji, pateicoties šim pasākumam, tiek rosināti dziļāk ielūkoties savu audzēkņu spējās un tās novērtēt. Pasākuma sagatavošanas gaitā viņiem ir iespēja saskatīt katra bērna unikalitāti un īpašo talanta dzirkstelīti, novērtēt to, kā arī saskatīt jomas, kurām izglītības procesā jāpievērš īpaša uzmanība nākotnē.

Skolēni, mācoties sagatavot, noformēt un prezentēt priekšnesumu, kļūst atraisītāki, atbrīvotāki un izjūt savu unikalitāti. Neatsverams skolēnu ieguvums ir uzdrīkstēšanās, prasme brīvi darboties un uzturēt kontaktu ar skatītājiem. Interese par pasākumu no skolēnu vidus tikai pieaug un pat tie, kuri pagaidām kautrējas, nākotnē cer uzstāties Talantu šovā.

Kontaktinformācija

Verēmu pamatskola
J. Zvīdra iela 1, Sondori, Vērēmu pag.,
Rēzeknes nov., LV-4647
Tel.: +37164628835
E-pasts: veremi@saskarsme.lv

Nosaukums

Rēzeknes Augstskola

Aktivitātes nosaukums

Individuālā programma pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu daudzpusīgo spēju attīstīšanai.

Mērķi, galvenās aktivitātes un metodikas apraksts

Mērķis ir organizēt un uzturēt bērna pilnvērtīgu attīstību veicinošu vidi, kas ietver sevī nosacījumus daudzveidīgu spēju attīstībai ilgtermiņā. Vēlme īstenot programmu kampaņveidīgi īsā laikā var nedot vēlamo rezultātu.

Programma orientēta uz apstākļu radīšanu spēju sabalansētai attīstībai, bez noteiktas profesionālās ievirzes. Būtisks aspekts šādas individuālās programmas īstenošanā – vecāku iniciatīva, atbalsts un pastāvīga personīgā iesaistīšanās un ieinteresētība.

Programmu iespējams īstenot, ievērojot vairākus soļus:

1. bērna padziļināta psiholoģiskā izpēte (t.sk. dotību sākotnējā diagnostika, ko veic speciālisti),
2. bērna iekšējo resursu un ārēji būtisko faktoru apzināšana,
3. individuālas programmas izstrāde,
4. vecāku konsultēšana un atbalsts,
5. programmas realizācijas monitorings un gaitas izvērtēšana.

Daudzpusīgo spēju attīstības programmas saturu nosaka sākotnējās diagnostikas rezultāts, kā arī ģimenes vēlme un iespējas iesaistīties tās īstenošanā. Programma satur sevī neformālās un ikdienas mācīšanās elementus.

Programmas saturā tiek ietvertas norādes par nepieciešamajiem apstākļiem bērna daudzpusīgo spēju attīstīšanai un formulēti konkrēti norādījumi un ieteikumi vecāku līdzdarbībai. Realizācijas fāzē programma parasti tiek īstenota, sadarbojoties ar bērnu interešu centriem un/vai atsevišķiem speciālistiem mākslā, mūzikā, sportā, dabaszinātnēs u.tml., taču nozīmīga ir pašu vecāku aktīva darbība bērna spēju attīstības veicināšanā.

Individuālās attīstības programmās ietverti visdažādākie ieteikumi, kas neprasa speciālus finansiālus ieguldījumus, bet svarīga ir ģimenes radoša pieeja to īstenošanai. Daži piemēri:

nodrošināt, lai bērna paziņu lokā ietilpst dažādu vecumu, tautību un profesiju abu dzimumu cilvēki ar atšķirīgiem personības tipiem,
daudz iespēju kustību brīvībai,
iesaistīšanās pasākumu un svētku sagatavošanā,
pārrunas par jebko redzētu, dzirdētu, apjaustu, piedzīvoto, arī pie vakariņu galda,
nesteidzīga apkārtnes un cilvēku vērošana,
„hroniku” veidošana,
rūpes par mīldzīvnieciņu, ģimenes locekļiem, draugiem,
nodrošināt iespējas izmantot visas sajūtas (tauste, redze, garša, dzirde, oža),
spēles un rotaļas, kas trenē atmiņu, uztveri, uzmanību, asociāciju brīvību,
spēles telpā un ārā,

materiāli vizuālajai un plastiskajai darbībai (papīrs, krāsas, dzijas, diegi, stieples u.c.),
līdzekļi muzikālajai darbībai,
pašiem būt zinātkāriem un atvērtiem jaunajam utt.

Sasniedzamie rezultāti

Attīstīta izpratne par apkārtējiem cilvēkiem un pašāvēība uz sevi, spēja orientēties sabiedrībā.

Uzdriktēšanās paust viedokli un veiksmīga komunikācija ar mērķi iegūt kādu informāciju vai apmierināt citas garīgās vai fiziskās vajadzības.

Optimisms, uzņēmība, spēja pieņemt argumentētus lēmumus.

Plašas intereses un redzesloks, erudīcija.

Bagāta jūtu gamma, emocionālās inteliģences pamati.

Ritma un līdzsvara izjūta.

Pašizpaušmes prasmes.

Skolēnu/skolotāju pieredze

Piemērs – meitene Kate (7 gadi). Pašlaik – 1.klases skolniece.

Labprāt iesaistās kopdarbībā, uzstājas, sacer, interpretē, nebaidās improvizēt, ir oriģināla. Labi atceras vietu nosaukumus, vārdus, datumus un sīkumus, ir uzmanīga, vērīga. Loģiski spriež, ātri atrod risinājumus reālām un hipotētiski izvirzītām problēmām. Attīstīta koncentrēšanās spēja. Ir draudzīgi noskaņota, atvērta, izpaļidzīga. Spēlē šahu, klavieres, dzied, labprāt zīmē, veido, risina krustvārdu mīklas. Joma, kas prasa pedagoģisku intervenci un vēl jāpilnveido – meitenes pastāvīgā vēlme atrasties uzmanības centrā samazina citu bērnu iespējas izpausties.

Skolotājs, īstenojot programmu, darbojas galvenokārt kā konsultants un atbalstītājs, kurš saskata bērna personības izaugsmes iespējas un sniedz padomus vecākiem turpmākai darbībai. Kopumā pedagogs ir gūst pieredzi, kura izmantojama pedagoģiskajā procesā ar citiem bērniem.

Kontaktinformācija

Rēzeknes Augstskola
Izglītības un dizaina fakultāte
Izglītības un metodiku katedra
Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne LV-4600
E-pasts imkat@ru.lv
www.ru.lv

The Sisak-Moslavina County is part of the administrative-territorial structure of the Republic of Croatia seated in Sisak. The area of the Sisak-Moslavina County is a part of central Croatia which is characterised by the highest density of industrial production the basis of which is the Zagreb-Karlovac-Sisak triangle and a few smaller industrial centres as its elaboration.

The Sisak-Moslavina County is the third Croatian county according to size: its surface area of 4,468 square metres covers 7.89 percent of the territory of the Republic of Croatia. According to the census from 2011, the County has a population of 179,087 in its 6 cities and 13 municipalities.

The county administration and the cities' and municipalities' administrations play the central role in managing development. The main bodies of the Sisak-Moslavina County administration are: The assembly, as the representative body, and the county prefect, the county prefect's deputies and the county prefect's expert service as the executive body. For the purpose of performance of administrative and professional work from the County's jurisdiction, self-government administrative departments (ADs) and expert services have been established. Those are: AD for environmental and nature protection, AD for agriculture, forestry and water management, AD for the managing of accession funds and incentives, AD for the budget and finances, AD for education, culture and sports, AD for healthcare, AD for social welfare, AD for trades, small and medium entrepreneurship and tourism, the Expert Service for Assembly, County Prefect and General Affairs, and the Independent Audit Department. Through these county bodies developmental policy is formed and implemented in accordance with the powers prescribed by the legal provisions on regional self-government units.

The primary education structure of the territory of the Sisak-Moslavina county comprises 35 parent eight-grade schools and 58 regional four-grade schools. Based on material conditions and the size of the city territories, the founders of primary schools on the territory are the cities of Kutina and Sisak (14 schools). Founding rights were transferred to the County for 21 primary schools and their pertaining regional schools. Primary schools are attended by 13,235 pupils in 715 classes. Education continues in 13 secondary and two music schools which are attended by 5,633 students distributed in 245 classes. For the purpose of stimulating students to put in their best efforts, pupils' competitions are held throughout the year in fourteen (14) subjects from the regular curriculum, as well as competitions in five extracurricular activities. Special competitions are organized for the students of vocational secondary schools according to educational programmes.

Sports competitions are comprehensive programmes with a large number of participants in 11 sports disciplines.

At the end of each year, the County Prefect organizes a new year's reception for the students and their mentors who had won first or second places at that year's state

competition, which gives special significance to the gifted and successful students. In order to facilitate education and stimulate students to do even better, the County awards student scholarships (50 per year) and co-finances costs of accommodation in student dorms for one hundred students each school year.

Since 2006, the Sisak-Moslavina County has been a member of the Assembly of European Regions. This association plays an important role in promoting political, economic and cultural interests of European regions, and helps form multilateral and bilateral partnerships between European regions with common interests. Since 2007, Sisak-Moslavina County (SMC) has been a member of the Institute of the Regions of Europe, a super-regional and politically independent organization for strengthening the political and economic position of European regions by stimulating their networking and various forms of cooperation.

Since 2009, SMC has been actively participating in the Youth Exchange Programme of the Assembly of European Regions - Eurodyssee. Eurodyssee is the interregional programme for exchange of youth between the regions of the members of the Assembly of European Regions which enables young people between 18 and 30 years of age to acquire professional experience and improve their foreign language skills. Since 2007, SMC has been a member of the Croatian Regions Office in Bruxelles, and it has been regularly sending trainees from its entire territory for traineeships in Bruxelles.

Intense international, bilateral and cross-border cooperation has also contributed to an increased number of proposed and implemented projects, financed by EU programme funds. Sisk-Moslavina County has prepared and implemented a number of projects related to water supply, demining, nature protection, development of human resources, the infrastructure and agriculture, as well as the use of renewable energy sources.

Aiming to strengthen the basic policies of the Sisak-Moslavina County, the “**Step2Peak, Activate&Respond2Kids – SPARK/ISKRA**” project was prepared. It was financed from the funds of the Lifelong Learning Programme of the Comenius Regio Partnership. The SPARK Project is the common project of the Sisak-Moslavina County and the Rezekne Municipality from Latvia, as well as their partners, primary and secondary schools and local institutions which have realized the importance of discovering giftedness in children, and of developing work with gifted children. The main objective of the project is to improve the quality and efficiency of the educational system, encourage creativity and innovation, stimulate mobility and promote the concept of lifelong learning.

Contact

Sisak-Moslavina County
S. i A. Radića 36, 44000 Sisak
Phone: +385 44 550 111
Fax: +385 44 544 601
e-mail: spark@smz.hr
www.smz.hr

Partner's name

ISKRA foundation for gifted children of the Sisak-Moslavina County

Name of activity

Identifying and following gifted children and youth

Description of the objectives with the presentation of main activities and methodology**Introduce an objective system of identifying gifted children and youth**

Since there is no functional system for recognizing and following gifted children and youth, we wish to exchange experiences at the national and international levels regarding talent recognition in order to acquire new experiences and set certain standards which would help teachers, both in our schools and outside the school system, to provide better support to such children and youth.

Give space and significance to gifted children and youth

We wish to include gifted children and youth into activities which have social significance and thus give them special attention and status. Children and youth will thus acquire a certain level of self-confidence, as well as a feeling of inclusion which contributes significantly to increased self-respect and the feeling of belonging to the community, and, of course, to the desire to contribute to that community.

Helping gifted children and youth through material and professional support

We wish to create a system in which positive competition will develop in the direction of monetary support for those who show the best results to stimulate their further progress. Our objectives are mechanisms of material and professional support with objective criteria.

Achieved results**The system of material and professional support to the gifted has been partially set up**

To a certain extent, we have developed the system by creating a mechanism through which objective criteria of success are used in order to isolate, through the official school competition system, those who receive monetary/material support. What we still need to do is to set in motion objective criteria within the measure of stimulation of special projects which will be engaged with extracurricular and out-of-school activities, and which are directed towards the development of giftedness. This system primarily, at least on our part, depends on the Foundation's financial capacities.

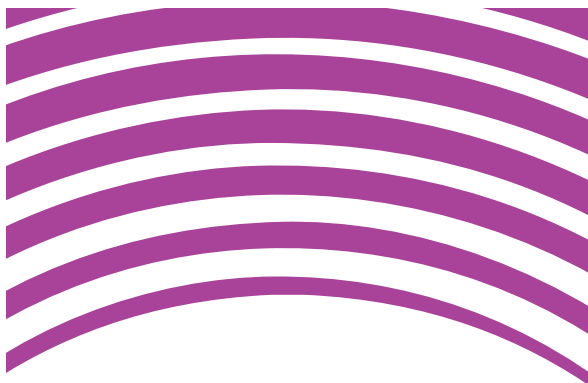
International exchange has resulted in exchange of experience regarding the manner of recognizing and working with gifted children and youth.

Through the "SPARK-ISKRA - the Step to the Top" project with the Latvian partners, channels of communication and of knowledge and experience exchange have been established between professors and pedagogues in primary and sec-

ondary schools.

For three years now, gifted children and youth have been involved in socially significant activities at the level of the Sisak-Moslavina County.

Besides being invited to the festivities organized by SMC, children and youth also get the chance to show their talents through programme presentations with mandatory commendation and mention of receipt of support from the Iskra Foundation.

Zaklada Iskra za nadarenu djecu Sisačko-moslavačke županije

S. i A. Radića 36 / Sisak 44000

tel +385 44 550 202

fax +385 44 524 158

Contact

The ISKRA Foundation for Gifted Children
of the Sisak-Moslavina County
Stjepana i Antuna Radića 36, 44000 Sisak
Phone: +385 44 550 202
e-mail: info@zaklada-iskra.com
www.zaklada-iskra.com

Partner's/school name

Braća Ribar Sisak Primary School

Name of activity

Recognizing diversity and stimulating students' intellectual and creative development

Description of the objectives with the presentation of main activities and methodology**Educational objectives:**

Students are to be made aware of the existence of numerous differences between people (including differences regarding intellectual functions), as well as of the value and richness of those differences

Through creative work, notice the possibilities of solving problematic situations and realize the importance of tolerance in view of different opinions and behaviours.

Spreading knowledge on the peoples of the European Union and introduction to their cultural heritage

Developing tolerance and respect towards different cultures and traditions

Nurturing social skills necessary for team work

Educational objectives:

Practising the activities of listening, writing and discussing

Introduction to the form of a fairy tale (standardized beginning and ending)

Introduction to the form of a play (dialogue)

Introduction to the form of a rap song (rhymes, rhythm, number of syllables in a verse/14 - beginners up to max. 22 - professionals, catchy chorus...)

Observe, express, evaluate and grasp the symmetry and asymmetry of flat shapes in the composition of artistic expression

The workshop "Recognizing differences and stimulating students' intellectual and creative development", in the total duration of 90 minutes, consisted of two parts. In the first part, workshop activities were used to make the students aware of the existence of numerous differences between people, as well as of the value and richness of those differences. Students took turns in presenting themselves to each other. In their presentations, they were meant to point out what made them special, what they were good at, what their "advantages" were, what they would like to be better at, as well as what their "shortcomings" were. After listening to each other for five minutes, the students presented their pair to the other students pointing out their advantages and shortcomings, as well as those aspects which need improvement, taking care thereof of the expressions they use and avoiding wording such as "...he is bad at..." and "...he is not good at...". After discussing the observations regarding all the aspects students are different in, the students were divided into five groups of four students each. Each group was given a piece of paper which read "If I was...". Four groups were given a predefined role, and the fifth group was supposed to make up a role on their own and engage themselves in it. The defined roles were:

- 1 "If I was the school principal"
- 2 "If I was the president of the state"
- 3 "If I was the mayor"
- 4 "If I was the minister of education"

After working in the group and planning hypothetical situations, each group constructed a poster of their own choice - drawing, description, directions... thus visually portraying the conclusions of their group. Having finished the activity, each group presented themselves to the other students.

In the second part of the workshop, the students were involved in creative work; based on the Latvian national fairy tale "Spriditis", the students, divided into two groups, prepared a dramatization of the fairy tale and a rap song on the Spriditist in English language, and then, through artistic expression, they presented the characters from the above fairy tale.

The workshop was lead by English language teachers, Ivančica Puškarić and Danijela Medaković, art culture teacher, Jasminka Vidović Buinac, the school psychologist, Mira Petek Trajanov and the school pedagogue, Gabrijela Kramarić Eid.

Achieved results

All the planned educational objectives were realized.

Experiences of students and/or teachers

At the end of the socialization, the students stated that the time they had spent working in the creative workshop helped them realize both the advantages and the disadvantages of their own giftedness. They realized the importance of living in variety, as well as the advantages and richness of the numerous differences between people in general. The students were extremely satisfied with the workshops, and especially with the part of the workshop in which they were able to talk freely about their attitudes and opinions on the subject of variety, which points to the children's need to be heard and have their opinions acknowledged. The workshop leaders were extremely satisfied with the cooperation with the students and with the creativity and interest they showed. Everybody said they wished that there were more of such and similar events.

Contact

Braća Ribar Primary School
Zagrebačka ulica 8a, 44000 Sisak
Phone: +385 44 570 208
Fax: +385 44 571 971
e-mail: os-sisak-004@skole.htnet.hr
www.os-braca-ribar-sk.skole.hr

Partner's/school name

Secondary School "Tin Ujević", Kutina

Name of activity

Name of activity / workshop we carried out with the students motivated for additional learning and acquiring of new knowledge and skills was **"Multiple Intelligences - Our Real Capabilities"**.

Description of the objectives with the presentation of main activities and methodology

The objective of the activity / workshop was to introduce the students, through various tasks, to the theory of multiple intelligences, that is, to make them understand that we all have a certain level of development of the seven types of intelligence, that they are interconnected and that their mutual combination makes up the person's personality, and that most people can develop every type of intelligence up to a certain level of competence.

Then they were supposed to find and assess the intelligence that was dominant for them, that is, the one which was their advantage. The students were supposed to develop interest and the need for further development and improvement of their advantage (intelligence) and its efficient use in learning and everyday life, and to develop the other types of intelligence, that is, to make a habit and acquire the need for lifelong learning.

And finally, in practical terms, they were supposed to learn how to recognize situations, activities and tasks which require the use of various types of intelligence, and that we all learn in different ways, at various paces and for different reasons.

The activity / workshop consisted of two parts (two workshops) and comprised several activities and tasks. Each part lasted for two school hours.

Through a presentation in the first workshop, the students were introduced to the Gardner model of multiple intelligences - types, proofs, styles and implications on learning.

Then they were given a questionnaire in which they were supposed to make a self-assessment of the extent of development of certain types of intelligence in view of themselves. The questionnaire consisted of statements which related to certain types of intelligence, and the students were supposed to mark them with a number representing the extent to which a particular statement is true for them. Having finished the questionnaire, a numerical result was generated which indicated the extent to which a certain type of intelligence is developed in an individual student. The students, who wished to do so, commented their results.

Activities ensued in which students independently solved linguistic, mathematical-logic, as well as visual and physical-kinesthetic tasks. During those activities (tasks), students were supposed to confirm or reject their personal self-assessment of various intelligences generated by the questionnaire.

The work continued with the instructions and leadership of the teachers; the students were very interested and active. By working on these tasks, the students were able to confirm whether the intelligence generated by the results of the questionnaire was the most developed one. At the same time, the students were made

aware of the tasks and situations in which they use certain intelligences, and all the above mentioned objectives were realized.

In the second workshop, the students were given an easier and more creative task during which they worked in groups (formed according to the dominant type of intelligence) in order to visualize a poster on healthy food, calculate the nutritionally most valuable and healthy school meal and write a poem on health food. The result of the students' group work was a common poster on healthy food.

The first of such workshops was organized in our school on 27 September 2012. It involved 20 students, one motivated and creative student from each class.

Until now, the first workshop was carried out in almost all final grades of our school.

Achieved results

Having realized the tasks and the activities, the planned objectives of the workshop were achieved: development of self-confidence, awareness of own competences, knowledges and skills through the concept of multiple intelligences and use of the obtained insights for own development and improvement.

The students realized their real capabilities, and the manner and activities through which they can develop certain types of intelligence. They were also inspired to use their advantages and competences in solving their problems and managing new situations, and thus develop their self-confidence and creativity, as well as the need and habit of lifelong learning.

Experiences of students and teachers

The impression of the teachers included in the implementation of these workshops was that the students were very interested in almost all the activities and tasks they participated in, and that most of them were interesting and educative. That is why we had decided to implement the multiple intelligences workshop in all the school's final grades until the end of this semester, as we mostly did, and to organize a new one with activities which would encourage students, in a similar manner, to learn actively and creatively, to research, become aware of oneself, and one's interests and competences.

Students' opinions and impressions were generated through anonymous questionnaires. The results of those questionnaires were more than positive because the students answered that they had learned something new, and what is most important, that they want new workshops to be organized which would stimulate their personal development and learning in an interesting and creative manner.

Contact

Secondary School "Tin Ujević", Kutina
Mate Lovraka 3, 44320 Kutina
Phone: +385 44 683 077
Fax: +385 44 683 080
e-mail: ss-kutina-501@skole.t-com.hr
web: www.ss-tujevica-kt.skole.hr

Partner's/school name
Petrinja Secondary School

Name of activity:

Two workshops have been implemented for stimulating students' intellectual and creative development: **"All the Treasures of Our School"** and **"Our Free Time Resort"**

Description of the objectives with the presentation of main activities and methodology

Objectives:

students create promotional material for presenting the school
students present all our school's programmes according to their own impressions and ideas
students learn about the value of differences within certain programmes
students create an area for free time in the school yard
students create and manufacture certain parts of the inventory out of waste material
students learn about the value of different ideas and how to be open-minded to different ideas

The activity consisted of two workshops. Each workshop lasted for two school hours.

Students were randomly assigned to five groups of four members each. At the beginning of the first workshop, students got to know each other, perceiving thereat the similarities and differences within the group. After having presented their observations, they individually solved the given brain teaser (how to connect 16 dots with six straight lines). The teachers used this assignment to try to show the students that sometimes it is necessary to step out of the box in order to solve a problem.

Then ensued an activity of designing and making drawings, symbols, graffiti, verses, texts, etc. which would represent the school as a whole (with all the pertaining programmes). Each group was given the necessary materials - description of the profession and photos. They were given the possibility to work on their ideas either on paper or through a power-point presentation. Having finished their activity, each group's representative presented the group assignment, after which self-assessment ensued.

After a short break, the second workshop ensued. At the very beginning, the psychologist carried out a relaxation exercise. The students remained divided into groups. Each group was given a ground plan of the school yard in which an area was marked intended for students' free time which needed to be designed (at the same time, photos of that space were presented). After some brain-storming, the groups presented their ideas on the ground plan.

Then they were given waste material (plastic bottles) to make inventory intended for that area. At the same time, a presentation was given on the harmfulness of plastic bottles to the environment. After the activities have been completed, each group presented their work.

Workshop leaders were teachers, Jasmina Cvetnić and Šeherezada Talić and ex-

pert associates, Vesna Boltužić and Ivana Vuić.

Achieved results

The workshop resulted in high quality and creative promotional material for presenting the school. Our school's programmes were presented in an interesting manner, differently in each group. The students realized the value of differences within certain programmes and got to know each better (they were from different classes).

The second workshop also resulted in very interesting and various ideas for creating a free time area in the school yard. Each group used plastic bottles to make very interesting and original parts of inventory intended for that area. The students found out the importance of waste material and production of new values. In both workshops, the students realized the value of team work.

Experiences of students and/or teachers

Both the students and the teachers were very pleased with this type of work. The students commended both the quality of organization and of the contents of the workshops. They were extremely pleased with the practical part. They think these kinds of workshops should be held more often.

They expressed the wish for some of their ideas to take hold.

The workshop leaders were extremely pleased with the students' cooperativeness and activity.

Contact

Petrinja Secondary School
Gundulićeva 3, 44250 Petrinja
Phone/Fax: 044/812-141
e-mail: ss-petrinja-501@skole.htnet.hr
www.ss-petrinja.skole.hr

Partner's/school name
Music School in Novska

Name of activity

Concert of the students of the Music School in Novska occasioned by the visit of the representatives of the region of Rezekne (Latvia)

Description of the objectives with the presentation of main activities and methodology

The preparation of the programme for the concert occasioned by the visit of the guests from Latvia started at the beginning of the school year. The choice of gifted students to represent the school was made at the audition organized for this occasion with the intention to represent all the profiles and programmes of the institution's work. At this programme, we had the opportunity to listen to interesting and carefully selected performances of profiled and talented students who have stood out at regional and state competitions. A special feature of this programme was the successful performance of the Great Choir with the special programme and the intention to raise the level and quality of the concert itself. The atmosphere of the concert and the students' performance skills were at an admirable level and amazed the guests. The concert wrapped up this interesting and common project.

Achieved results

The students expressed how satisfied and pleased they were with having participated in the musical activity and creative work. They developed musical productive and reproductive skills. They distinguished values for artistically beautiful and valuable musical expression. They expressed belonging, unity, coexistence and tolerance through musical activities, and, at the same time, stimulated and developed the culture of working in accordance with civilization values, the goals of the national indicative curriculum and syllabus.

Experiences of students and/or teachers

The students nurtured and even enhanced interpersonal relationships with their teachers. At the same time, they promoted the creation of partnerships with the cultures from other states - by connecting and exchanging experiences. They promoted values of national and regional cultures through programme-orientated extracurricular and public-cultural activities.

Contact

Music School in Novska
Trg dr. Franje Tuđmana 3, 44330 Novska
Phone/Fax: +385 44 601 299
e-mail: glazbena-skola-novska@sk.t-com.hr
www.glazbena-novska.hr

Rezekne Municipality

Rezekne municipality is situated in the Eastern part of Latvia named Latgale. It is located near the eastern border of Latvia which is also the border of the European Union. In 01.07.2012, there were about 31 053 people living in the municipality. The territory of the municipality covers the area of around 2524 km². It is crossed by the international highways Riga- Moscow, St. Petersburg- Warsaw and international railways.

Rezekne municipality consists of 25 rural territories with picturesque nature and friendly people. It is possible to relax at the lakes, explore the local history and culture, taste the local culinary heritage, listen to the Latgalian language and enjoy the Latgalian hospitality. The people are proud of intangible cultural values, such as amateur music and theatre groups, and popular masters of arts and crafts (woodcarvers, weavers, masters of jewellery, leather, metal processing, pottery etc.)

The people's talents are developed in 109 amateur art groups including:

- 5 choirs
- 13 dance groups
- 1 brass band
- 2 rural bands
- 19 vocal ensembles
- 16 amateur theatres.

In Rezekne Municipality there are 2387 pupils of grades 1-12 (data of September 1, 2012). They have an opportunity to study in

- 41 education institutions providing an opportunity to receive pre-school, comprehensive, special, professional, vocational and out-of-school education,
- 7 secondary schools, 8 primary schools, 3 boarding basic schools and 2 vocational education institutions.

The pupils' talents are developed not only at school (formal education) but also during after school activities (non-formal education). The non formal education is financed by

1. state,
2. municipality,
3. parents,
4. other sources (sponsors, volunteers, projects etc).

In 2012/2013, the state financing was provided for the following programmes of culture education (67%):

- dancing (folk dancing, modern dancing, line dancing)

music (choirs, vocal ensembles, pop groups, instrumental ensembles
folklore groups, guitar players)
theatres (theatre sports, drama)
art (visual and applied arts)
sports education (18%),
environment education (5%),
development of technical innovations (5%),
other programs (5%) (f.ex. scouts, school newspapers etc.).

Contact

Rēzeknes novada pašvaldība
Atbrīvošanas aleja 95
Rēzekne, LV 4601
Phone: +371 646 22238
Fax: +371 646 25935
e-mail: info@rdc.lv
www.rezeknesnovads.lv

Partner's / school's name

Malta Secondary School No. 1

Name of activity

Staging the play by Z.Ezeriņa "Journey".

Aim, main activities and methodology description

Aim: While staging the performance, to use drama exercises during the classes of 1-4 graders' drama club, thus developing creativity and collaboration spirit of the group.

Main activities:

1. warming up / introductory class (body plasticity, relaxing, expressing emotions)
2. training the communication with the partner (gestures, „paintings“, „mirrors“)
3. speech training (utterance training, modulation of the volume etc.)
4. distributing the roles, memorizing the texts and improving the acting skills
5. theatre performance.

Description of methodology:

A good performance requires a lot of work on development of the young actors' acting skills. The drama method is a useful tool in this process.

During the introductory classes first of all the attention is paid to body plasticity and flexibility. For example, the pupils are moving freely in the whole room; then the space for movement is gradually reduced - first by half, then by two-thirds; finally, pupils are free to move in the whole room again. The condition: children may not touch each other while moving around! In order to teach expression of emotions, there may be some music in the background. Another important task is to relax and express one's emotions, which is performed with the help of pantomime.

Before staging of the performance is started, it is important to exercise the communication skills with the partners and to develop sense of space and collaboration. A drama exercise named "painting" is suitable for this intent: little actors are divided into groups; each group agrees on what they are going to depict; pupils move freely while some music plays in the background; when the music stops, the group members form a "painting". The second group observes the painting and tries to name it, explaining the reason behind the chosen name, what each member of the group is doing, etc.). Later groups exchange their roles. Exercise "mirror" develops not only the body plasticity, but also creativity, fantasy and imagination: the little actors work in pairs, one of them acts as a "mirror", while the second one shows some movements. The "mirror" has to repeat the movements with precision, featuring them simultaneously in the correct rhythm and speed.

In order to successfully memorize text of the play, it is necessary to learn modulation of one's voice volume. Also here drama exercises can be helpful: the members of the drama club stand in the circle; the teacher says one sentence; the little actors repeat it in different volume, following the teacher's hand which shows whether to rise or lower the tone. A correct utterance is practiced by stressing the syllables in the sentence, while teacher shows the rhythm. The children have to try to speak clearly and eloquently, meanwhile respecting the rhythm. During the performance actors are in constant movement, therefore pupils have to learn

speaking clearly and eloquently while moving around. In order to acquire this skill, the mentioned exercise is supplemented: the participant accompanies each said word with a movement.

When the acting skills of the pupils are improved with the help of drama exercises, the division of roles, memorizing the text and staging of the performance can be started. This activity is the most time-consuming one, it requires a lot of work and patience.

Achieved results

The activities performed during the staging of Z.Ezeriņa's performance "Journey" helped to train a sense of collaboration, imagination, self-consciousness, gestures, pantomime, expression of emotions, as well as improved the language skills. The performance came out vivid, free and natural. The pupils acquired positive emotions, enjoyed the process of acting and jointness of the group, as well as proved their abilities and talent to themselves, to members of their school and to their parents.

Experience of pupils / teacher

The pupils improved the body plasticity and enriched their emotional world: they learned to feel their partners, to understand their gestures and facial expressions, to express emotions through the body language, and to enjoy satisfaction of a joint performance. While developing the actor's talent and raising self-confidence, they become more open, free and creative also in everyday life, outside the drama club classes. The acquired skills are useful also during the school lessons - for example, while presenting their work.

The teacher improved quality of contact with the pupils. It becomes easier to stage the play, as drama exercises enhance openness of the pupils and their control over own emotions and the body. The teacher gains more effective collaboration with the children in the further processes of communication and learning because the members of the drama club have learned to express their emotions and are able to freely use both their imagination and the fantasy. The ardency of the children is motivating to involve more drama-related activities in the education process.

Contact

Maltas 1.vidusskola
Skolas iela 5, Malta, Maltas pag.,
Rēzeknes novads,
Latvija, LV 4630
Phone: +37164631440
email: malta1@saskarsme.lv
www.vsk1.malta.lv

Partner's / school's name
Veremi Primary school

Name of activity
Annual event "Talent Show"

Aims, main activities and methodology description

Aims:

1. To provide an opportunity to each pupil to express their interests, abilities and talents in a creative way.
2. To motivate the pupils to find their area of interest and to develop it.
3. To increase the pupils' self-confidence.

Main activities and methodology description:

1. Subject and club teachers, as well as class educators observe and evaluate abilities and talents of the pupils, and encourage them to participate in the school's annual event "Talent Show".
2. During the school's methodology meeting, the teachers collect the applications; plan the event and the consultation methods, which are individually differentiated. Each pupil is assigned with one or more teachers-consultants.
3. An intensive individual work lasts for two months, during which future participants of the show are assisted by their teachers-consultants and parents in preparation of the performance, development of speech and movement skills, planning of the performance process and preparation of the visual presentation.

Achieved results

Every year 30-35% of the school's pupils take part in the "Talent Show" and learn to demonstrate their talents, themselves and their achievements to the audience. The pupils gain confidence in their capabilities and, with the help of adults (parents, teachers), they learn to develop their talents.

Experience of pupils / teachers

Thanks to this event, **the teachers** are encouraged to assess and evaluate their pupils' skills more carefully. During the preparation of the event, they have an opportunity to notice each child's uniqueness and spark of the talent, to assess it, and to discern the fields which require special attention in the future education process. While learning to prepare, perform and present their performance, **the pupils** become more open and free, and realize their own uniqueness. Daring and skill to freely perform and keep the contact with the audience are invaluable gains for the pupils. The interest of the pupils in this event keeps increasing, and even the still shy ones hope to perform in the future "Talent shows".

Contact

Verēmu pamatskola
J. Zvīdra iela 1, Sondori, Vērēmu pag.,
Rēzeknes nov., LV-4647
Phone: +371 646 28835
e-mail:veremi@saskarsme.lv

Partner's / school's name

Rezekne Higher Education Institution

Name of activity

Individual programme for development of diverse skills in pre-school and primary school children

Aims, main activities and methodology description

The **aim** is to organize and maintain an environment contributing to comprehensive development of a child, which includes conditions for development of diverse skills in long run. A desire to implement the programme in the form of campaigns in a short period of time may not provide the expected result.

The programme is oriented on creating conditions for balanced development of skills, without a definite professional disposition. The initiative, support and regular personal involvement and personal interest of parents are a substantial aspect for implementation of such an individual programme.

The programme can be implemented, observing the following steps:

- Thorough psychological research of a child (incl., initial diagnostics of abilities performed by specialists),

- Establishment of a child's internal resources and the externally significant factors,

- Development of an individual programme,

- Advising and support to parents,

- Monitoring of the programme's implementation and assessment of the process.

The result of the initial diagnostics determines the content for the programme of development of diverse skills, as well as the family's desire and possibilities of getting involved in its implementation. The programme contains the non-formal and everyday elements of learning.

There are references on the conditions required for development of diverse skills and specific instructions and recommendations for participation of parents defined in the content of the programme. During the phase of implementation, the programme is implemented in cooperation with the children hobby centers and/ or some individual specialists in arts, music, sports, natural sciences, etc., but it is the active involvement of parents in contributing to the development of their child's skills, which is essential.

There can be various recommendations, not requiring any special financial investments apart from a creative approach of the family in their implementation, included in the individual development programmes. Some examples:

- To ensure that there are people of different ages, nationalities, occupations and genders with different types of personality in the circle of the child's acquaintances,

- To make sure that there are many possibilities of free movement,

- Involvement in organizing events and holidays,

- Conversations on just seen, heard, felt, experienced, also at the dinner table,

- Leisurely observation of the surroundings and people,

- Developing "chronicles",

- Caring after a pet, a family members, friends,

- To provide possibilities to use other senses (touch, sight, taste, hearing, and

smell),

Games and plays that exercise the memory, perception, attention, a freedom of associations,

Indoor and outdoor games,

Materials for visual and practical activity (paper, paints, wool, threads, wires, etc.),

Funds for musical activity,

To be inquisitive and open to all new, etc.

Results to be achieved

Developed understanding of the surrounding people and self-confidence, the ability to orientate themselves in the public

Daring to express an opinion and successful communication aimed at obtaining some information or satisfying other mental or physical needs

Optimism, initiative, the ability to take justified decisions

Wide interests and mental outlook, erudition

Rich range of feelings, foundation of the emotional intelligence

A sense of rhythm and balance

Self-expression abilities in some definite fields

Experience of Pupils/ Teachers

An example – the girl Kate (7 years old). At present – a pupil of 1st grade.

Takes part in joint actions willingly, performs, composes, interprets, she is not afraid to improvise, she is original. Remembers the names of remembrance sites, names, dates and details, she is attentive, observant. She reasons logically, finds solutions to real and hypothetically presented problems quickly. Developed ability to concentrate. She is friendly, open, forthcoming. Plays chess, the piano, sings, is keen to draw, mold, and solve crossword puzzles.

A field, requiring pedagogical intervention and still need to be improved – it is the girl's constant desire to be the focus of attention, which reduces the possibilities of expression to other children. During the implementation of program teacher is acting mainly as consultant and supporter, who discerns possible directions of child's personality development and advises parents about necessary steps. The educator gains experience, which can be utilized during education work with other children.

Contact

Rezekne Higher Education Institution
Faculty of Education and Design
Department of Education and Methodology
Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne LV-4600
Latvia
e-mail: imkat@ru.lv
www.ru.lv

Ovaj projekt se financira uz podršku sredstava Europske komisije.

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njemu nalaze.

Šis projekts ir ticis finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisija neuzņemas atbildību par jebkuru tajā ietvertās informācijas pielietojumu.

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.